

Pearse, Padraic
Íosagán

PB
1399
P43I6

OSASÁN

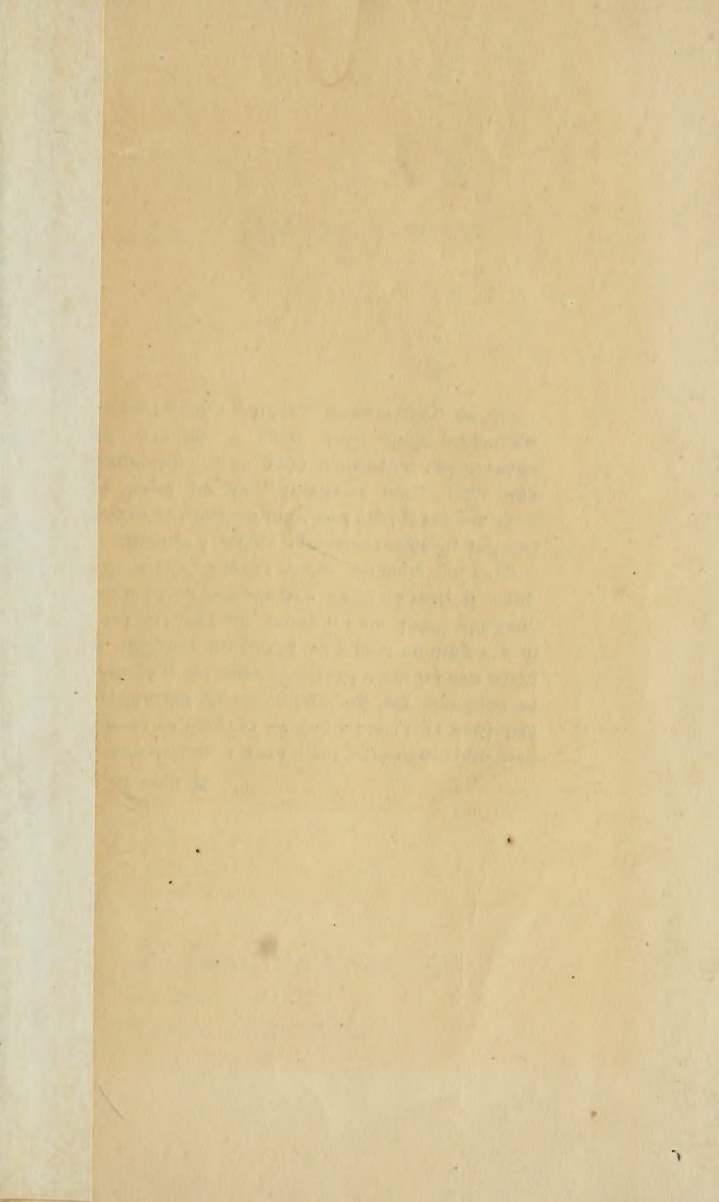
us·széalta·eile.

MC·MAC·PIARAI·DO·SZRÍOB
ATRICE·ELVERY·DO·MAISIȚ

Inn an "Sclairdeán Soluis," i gcaiteam na mbliádan 1905 agus 1906, a cuirfeadh na rgealtas ro i gcló de'n céad uair. Sgríobhad túr rgeil "An tSagairt" ar an nuadh le haistriú an leabhair seo, agus cuirfeadh aistriú beas ar na rgealtas eile annro 'r annró.

Táim pá comasim móiri as mo ámaro óg, solm ó neachtain, ar uct ar tug ré dom ve longnam agus mé i n-éadan an leabhair seo. Is é a éir na poela ra bpoctóiri i n-iaid a céile tar éir iad a rgríobad dom-ra. D'féidir, le congnam Dé, go mbeinn-re as curiúgadh leir-rean le plact a éir ar leabhair pá ceann veic mbliádan eile, má'r plán ríinn ar don.

p mac p.

Í O S A G Á N

ASUR^m SÉALTA eile

PÁDRAIC

MAC PIARAIS

OO TSHIOB.

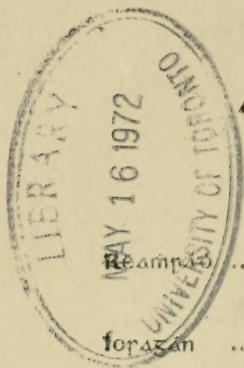
CONNRAO NA SAEUILZE

OO EUIR AMAE.

BAILE ÁTA CLIAI,

PB
1399
P43 I 6

639319
30.7.56

An Clár.

Beampaí	1
foragan	5
An Saorac	25
Dairbre	41
Eogainín na nÉan	73
foctóir	95

·RÉAMRÁÓ·

AS cup na rḡealta ro i n-easgar
dom, ní mionḡadḡo go bfuil mo
rmaointe ar na cáirdib a d'innir
dom iad agur ar an áit uaignis ar
cuimair na hÉireann i n-á. bfuil a
ḡcoimairde. Feicim of cuimair mo
fúl taob tife cnocae ḡleanntac
aibneac locae; beanna móra as
bagairt a mullac ar imeall na
rpeire ra ḡceáirḡo tian aduairḡo; euan
caol caointeac as rineac irteac ó'n
bfairrḡe ar ḡac taob de por; an
por as árouḡad anior ó érioflac an
éuin, áct ḡan an iomarca doirde ann
i ḡcoimhear leir na cnocaib má-
ḡcuairt nó leir na beannaib i ḡein;
cnuarac beas tigḡe i nḡac ḡleann-

tán ip máim pléibe, agus boctán
 fánaó anro ip anróó ar gualainn na
 genoc. Feictear óom go gcluinim
 epónán na n-eap ip na n-abann,
 glaob binn na feadóige ip an érotais,
 agus glóir ireal na n-ósoine as
 compháó coir teineadó. . . . Mo
 beannaóct leat, a leabhráin, go Rop
 na gCaoraó ip éuis a bfuil ann dem'
 cáipóib! . . .

Ip ó na "pataipib beaga" a
 o'feiceadó rean-maitiar as déanam
 spinn dóib féin ar an "bfaite" a
 éuala mé bunáite an céadó rseil.
 Dionn riadó ann i gcomhairbe, sac
 trátnóna spéine ip sac maidin bpeas
 Domnaig, as iuteadó ip as caiteam
 léim go dípeadó mar a bíóir nuair
 a fúróadó rean-maitiar as bpeat-
 nuadó opta. Ní facar-ra íoragán
 ' n-a meapg maím, áct ní móibe
 nac mbionn fé ann i n-a díadó rin.
 Nac bfuil a dúil i beit as gáipó-
 eadó ar an talam agus nac é a
 doibnear a beit i bpoóair clainne a
 átar? . . . Tá innpigte asam
 ra rseal féin cia an áit agus cia an

trád a scuála mé "An Saḡart." Iḡ
 maic iḡ cuimneá.ó liom teac beaḡ
 Nóra, aḡur an beanín laḡac i féin,
 aḡur an triúr páirte. Tá páraic aḡ
 ppiotáil an aipinn anoir, aḡur iḡ
 clop dom so bfuil "Pronpó ppa-
 ró" de ḡlan-meadaip aḡ Taimín. . . .
 Iḡ ó Úpíḡtoín féin a cuála mé eaótra
 Úaipbre. Trátnóna dá nbeacamar
 iḡteac ar Oileán na Raitnige, mire
 aḡur iḡe, iḡ eaó t'innir pí dom é,
 aḡur pinn i n-ar ruide ar bpuac an
 loca aḡ bpeatnuḡaó anonn ar an
 aill míoip. Táirbeán pí uaiḡ Úaip-
 bre dom an trátnóna céadna tar
 éir teac a baile túinn, aḡur bain pí
 ḡeallac díom so ḡcuippinn páirte
 le hanam a carac ḡac oirde le me
 beo. Úeíó Úpíḡtoín aḡ uul ar ḡsoil
 an bliadain reo cugainn, aḡur iḡ
 uoiḡ so mbéiró pí i n-ann ḡḡeal
 Úaipbre a léiḡeac amac annro. Tá
 píil aḡam so taitneocairó ré léiti.
 Maic iḡ le "Eoḡainín na
 néan," nil a píop aḡam cia uaiḡ a
 scuála mé é. munab ó na páinteoḡ-
 aib féin é 'Seac, peicteap dom

ΣΥΡΑΒ ΙΑΩ Δ Τ'ΙΝΝΗΡ ΤΟΜ Ε ΤΡΑΤΗΝΟΝΑ
 ΔΗΜΙΤΕ ΤΑ ΡΑΙΒ ΜΕ ΡΙΝΤΕ ΔΡ ΑΝ
 ΕΡΡΑΟΘ ΔΣ ΡΕΑΔΑΙΝΤ ΟΡΤΑ ΔΣ ΕΙΤΕΑΛΛ
 ΑΝΟΝΝ ΙΡ ΑΝΑΛΙ ΟΡ ΚΙΟΝΝ ΛΟΘ ΕΙΡ-
 ΕΑΜΠΛΑΘ. ΚΙΑ ΥΑΙΘ Δ ΞΕΥΑΛΑ ΝΑ ΡΑΙΝ-
 ΛΕΟΣΑ ΤΥΡ ΑΝ ΡΞΕΙΛ, ΝΙ' ΜΕ? Ο'Ν
 ΞΕΙΡΡΙΞ ΔΣΥΡ Ο'Ν ΝΞΕΑΛΘΑΝ ΒΥΙΘΕ ΥΘ
 Δ ΡΑΙΒ Δ ΝΕΑΤΡΑΘΑ Ι ΞΕΛΑΙΘΕ ΑΝ
 ΞΑΡΡΘΑ, Β'ΡΕΙΘΙΡ.

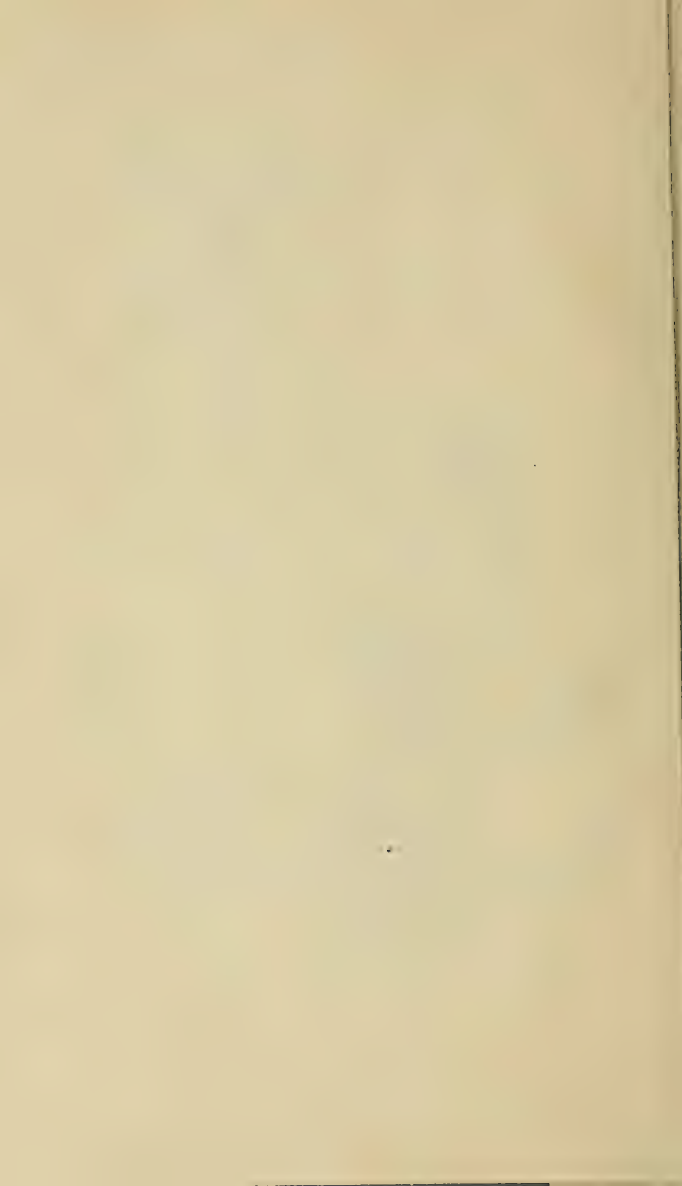
ΟΙΘ-ΡΕ, Δ ΕΑΙΡΘΕ ΤΙΛΡΕ, Δ ΛΥΤΤ
 ΙΝΝΗΡΞΤΕ ΜΟ ΡΞΕΑΛΤΑ ΤΟΙΡ ΘΕΑΣ ΔΣΥΡ
 ΜΟΡ, ΤΟΙΡΒΗΡΗΜ ΔΣΥΡ ΤΙΟΤΛΑΘΑΙΜ ΑΝ
 ΛΕΑΘΡΑΝ ΡΟ.

ΡΑΤΡΑΙΘ ΜΑΘ ΡΙΑΡΑΙΘ.

IOSAZÁN.

Íoragán.

Ói sean-íllaitiar i n-a fuire le
hair a dórair. An té gabrad an
bótar, sílfead pé gur dealb cloide
nó marrair a bí ann—rin nó tuine
marb—marbh éireofeas pé go bfeas-
pad fear beo fanact com ciúin, com
pocair rin. Ói a ceann cromta aige
agus cluair air as éirteact. Ir ionta
rin ruaim ceolmar a bí le cloirteoit,
an té a mbeas áirte aige oirta. Cucla
sean-íllaitiar olagán na ttonn ar
na cappaigheadaib agus monabair an
tppuitleáin as rifeas leir an gcloear.
Cucla pé rghéad na cuippe eirg ó'n
dúipling, agus géimneac na mbó ó'n
mbuailte, agus seal-gháire na bpáirtí
ó'n bpáitce. Act ní le ceactar aca ro
a bí pé as éirteact com hairtead rin—
cé go mbeas binn leir iad go leir—act
le glór glé glinn cluig an áirpinn a
bí as teact éirge le gaoit i gcóim-
eatar na marone.

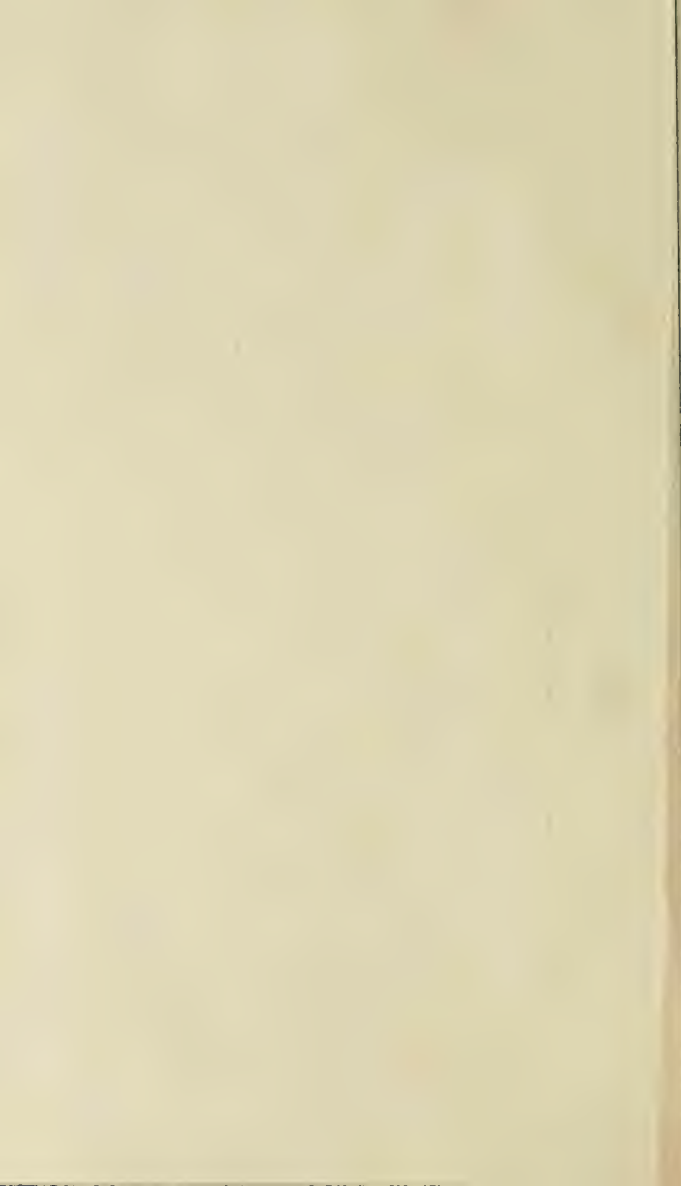
Ói na daoine ar pad bailigte leu
éirg an áirpinn. Connait sean-
íllaitiar as gabáil tairp iad i n-a

nouine 'r i n-a nouine nó i n-a mion-
 opeamannaib. Ûi na gearp-bodaig
 aſ piſt 'r aſ léimneac. Ûi na cailini
 aſ piopſað cainnte go meirpeac.
 Ûi na mná aſ comrað op ipeal. Ûi
 na fir i n-a otort. Mar pin a tſiall-
 aiðir an bótar ſac Doimnac. Mar pin
 a fuidæð fean-máitiar ar a cátaoir
 aſ breathuſað opta nó go otéitioir
 ar amarc. Tſiall riad tairp an
 máitoin aipite reo mar ba ſnátaç.
 O'fan an fean-feap aſ féacaint
 opta go oti go riab epioç leir an
 ngleo ip leir an bpoſram, go oti
 ſur ſlan an plóo veipeannac
 barr árhoðin na cille, go oti nac
 riab le peiceál acç bótar fava
 oipeac aſ pineað amac ip é bán, go
 oti nac riab páſçta ar an mbaile acç
 corp-fean-ouine i n-a leabaio, na
 páirtí aſ cleaparðeacç ar an bſaitçe,
 aſur é féin i n-a fuidæ le hair a
 bórap.

Mi tériðeað fean-máitiar cuiſ
 ceac an pobail. Miop eipt re "an
 tairpeann binn" le tuilleað ip epi
 rſop bilabain. Ûi re i n-a ogánac

मिना श्री. सुल्लारिसा
बोला गुं २०००

Luac látaip an uair veirneannac a
 coirpúg ré é féin i látaip an pobail,
 agus anoir bí ré i n-a fean-feapí críon
 éaitte, a cuio gnuaise liat-bán, rúic
 i n-a éadan, a flinneáin crómta.
 Míor feac ré a glún i briaónaife
 Dé ar fead na tóirí ríóir bliadain
 rin; míor cuip ré .paidip cum a
 Crúcuigíteora; míor gab ré buideacáir
 le n-a Slánuigíteoir. Feap ann féin
 a b'eadó fean-Maitiar.

Ní raib a míor as einne go ce an
 pác nac tóirídead ré ar áirneann.
 Dubairt daoine nár éireo ré go
 raib don Dia ann. Dubairt daoine
 eile go n'bearna ré peacadó uatbárac
 éigin i tóir a fáogail, agus nuair nac
 tóirídead an ragarit abrolóio tó ar
 raoirtean, gur táinig cutac feirge air
 agus gur míonnúig ré nac tóirídead
 ré ragarit ná réiréal le n-a beo arir.
 Dubairt daoine eile—adé ní veirí é
 reo adé i gcozair coir teinead nuair
 a bíod na fean-daoine as feandúr
 leo féin tar éir toul a córladó to
 na páirtíó—dubraodar ro gur tóir
 ré a anam le feap Míor áirite a

carad dó uair ar mullac Éirice an
 Dáim agur nac leisfead an té seo dó
 an tAinneann a cleactaó. Níl a
 fiop agam an fiop bréas na rgealta
 ro, aét tá a fiop agam nár faectar
 sean-Maitiar ag Ainneann Dé le
 cuimne cinn an tuine ba rine ar an
 mbaile. Dubairt Cuimin Ó Maó,
 sean-fear a fuair bár cúpla bliadain
 noimhe seo i n-aoir a theic mbliadain ip
 ceitne rgor, go bfacea fé féin ann é
 nuair a bí fé i n-a rtoacé.

Ná riltear go mba ónoc-tuine
 sean-Maitiar. Bí fé i n-a fear com
 macánta, com rimplíde, com náóurta
 ip a carraide oip i do ríubal iae.
 Níop cluinead ar a béal maím aét an
 deas-focal. Ní maib dúil aige i n-ól
 na i gcomluadar, i n-ór ná i maom.
 Bí fé boét, aét ip minic a poimnead
 fé le daoimib ba boicte 'ná é. Bí
 truaas aige do'n earlán. Bí trócaire
 aige do'n truaagán. Bí mod agur
 mear ag fearaib eile aip. Bí sean
 ag na mnáib, ag na páirtib, agur ag
 na hainmíóitib dó; agur bí sean aige-
 sean dóib-sean agur do gac nio atá
 spráómar eipóde-glán.

U'féarr le sean-Maitiag comráð ban 'ná comráð fear. Aót u'féarr leir comráð maípac ip gippread 'ná comráð fear ná ban. Deiread pé sup tuigreanaige na mná 'ná na píu agur sup tuigreanaige na páirtí 'ná ceáctan aca. Ip i bpoctair an tpeama óis a cáitead pé an cúro ip mó dá ainpíp díomáoinig. Súit'ead pé leo i gcúinne tige ag innreadt rgealta dóib nó ag baint rgealta arta. U'iongantac iad a cúro rgealta. Uí Eadctra an gíonpáin glair ar deireadct an domáin aige. U'é an t-aon tpean-tuine ar an mbaile é a maib rgeal p'péacáin na gCeapic 'r an tOpeoilín i gceapic aige. Nac é a cúipead rganntad ar na páirtíob ip é ag aitéip ar "pú pá péapós" fáctais an tOá Ceann, ip nac é a bain-ead na gáipí arta ag cup píop ar im-teadctair an píobairpe i gCairleán an tSeilmíoe! Agur na hampáin a bí aige! U'féitip leir leanú bpeoitoe a méallad cum ruain le n-a—

"Seoitín peó, ip corail, a péata.

Tá an pluag píoe amuis ag riubal an gteanna!"

no díocrao leir lion tige de páirtib
 a cup i tairtib gáire le n-a—

“Nairt díol tuis, an cat ip a máta,
 a tairtib go Saillín as maicairéac
 ar báirdal!”

Asur naé aige bí na sean-páina
 spreannairé; asur na cruairé-éirí-
 eanna beacra; asur na tomairéanna
 breacra! Mairt le cluicib, cá parb
 an té, fear, bean, nó páirte, a t'féac-
 raó “Lárabóg, Lárabóg” nó “An
 Buiréan Dalb” a coingbeál ar
 riubal leir?

San uair breac ip ar tairtib an
 énuic nó as riubal na bpoirtac a
 t'féacraó sean-mairtair ip a cómpá-
 airé beaga, é as minugraó rúige
 beacraó na ríogán ip na míol gcríonna
 díob, nó as ríomraó rgealca i tairtib
 na spráinneoise ip an iorparé ruairé.
 Tamall eile díob as bárdóireacra
 mairé páina as an sean-fear, ceann
 eile as buacailín beac éigin, asur
 b'féirir gearr-cáile as rciúraó. Ip
 minic a cluineacra na daoine a bíob as
 obair i n-aice na tpraíga gáirca átair
 na bpáirtí as ceacr éuca ó béal an

cuain, nó b'féidir glór sean-Máirtiar
 is é as gabáil fuinn—

“Óró! mo curaidín Ó!

is óró! mo bároin!”—

nó puo éigin mar é.

‘Tasad fáitcior ar cuio de na
 máitreadaib rghaitte asur veirtoir
 le céile nár ceart doib leigean dá
 sclainn an oiread rin dimpne a
 cáiteam i bfochar sean-Máirtiar—

“Fear nac tcaitigeann oró ná
 dirreann.” Uair amáin noct bean
 ada na rmaointe reo do'n Achar
 Seagán. 'Séir'o tubairt an rghart—

“Ná bac leir na páirtib bocta,”
 ar reirean. “Ní féadfaíoir a beir i
 gcomluadar ní b'fearr.”

“Acht veirtear liom nac gcreit-
 eann ré i nDia, a Achar.”

“Is iomda naom' rna flaitir inoiu
 nár creit i nDia trác dá rraogal. Asur
 cogair mé reo. Muna bfuil gpad
 as sean-Máirtiar do Dia—puo nac
 fearad duit-re nó dom-ra—is iongan-
 tac an gpad atá aise do'n níó is
 áilne 'r is glaine dár cnuicis Dia—
 anam gléigéal an páirte. Dí an

ʒrād cēadna aʒ an Slánuigíteoir
 féin aʒur aʒ na naoimib ip ʒléiríaire
 an neam tóib. Cá bʒior tóinn nac
 iad na páirtí a tarraingeodá rean-
 máitiar ʒo ʒlún an Slánuigíteora
 fó? ”

aʒur fáʒad an rʒéal mar rin.

An máitoin Domnaig reo tʒan an
 rean-fear aʒ éirtead t nó ʒur rʒad
 cloʒ an áirinn tóá bualaó. Nuair
 a bí veiread leir, leis ré ornaó, mar
 leirfead an té a mbead cumá ip
 tuirre air, aʒur tuʒ ré a aʒaio an an
 mbuidin máirac a bí aʒ rúʒrad tóib
 féin an an nʒioán féir—an
 “ fáitce ” a veiread rean-máitiar air
 —aʒ an ʒoror-bótar. Bí aithe aʒ
 rean-máitiar an ʒac pataire ceann-
 átaó cor-noctuíʒte aca. Níorbʒ
 fearr leir caiteam áirre an bit
 'ná beic i n-a ruidé annrin aʒ
 breatnuʒad orca ip aʒ éirtead leo.
 Bí ré 'ʒá ʒcomaiream, aʒ péadaint
 cia aca tóá áirtoib bí an aʒur cia
 aca bí imtíʒte 'un an áirinn leir na
 taoimib fártá, nuair a tuʒ ré fá veira
 páirte i n-a mearfʒ nac braca ré mam

poime. Sárúr beas donn, a maib cois
 bán air mar bí ar gac maírac eile,
 agus é san bróga san cairín, mar
 r gnátaó le páirtíó an taircáir. Bí
 éadán an maíraí g reo com póillreac
 leir an ngréin, agus factar do fean-
 maiciar so maib mar beaó gaete
 foluir as teact ó n-a ceann. An
 srian as lonnraó an a curo spuaige,
 b'féirín.

Bí iongnáó an an fean-fean fá an
 bráirte reo feiceál, mar níor éuala
 ré so maib don rtráinréara! tar éir
 teact ar an mbaile. Bí ré an tí toul
 aonon agus tuine de na rghuracaib
 beasa a ceirtnuígaó i n-a éaóib,
 nuair a éuala ré gíeo ir gíadár na
 n-daoiné as teact a baile ó'n
 aírreann. Níor aírúg ré an uair as
 rleamnuígaó tairir fáir ir bí a áiró
 ar clearaib na ngarúir. Deannuíg
 curo de na daoinib do as gabáil tairir
 oóib ir deannuíg reirfean oóib-fean
 nuair a tug ré rúil ar an rghaca
 maírac aír, ní maib an páirce
 deorata i n-a mearú.

An Domhnac i n-a díaró rin bí
 pean-Maitiar i n-a fuidé le hair a
 bóhair, mar ba gnáta. Bí an pobal
 bailiúte riar cúis an Airneann. Bí
 an tpeam ós as riteaóct ip as caiteam
 léim ar an braitce. As riteaóct
 ip as caiteam léim i n-a bproáir bí
 an páirte veorata. O'féac Maitiar
 air ar fead i bfaó, mar tús pé tait-
 neam a éroide óó i ngeall ar áilneáct
 a pearran asur síle a éadain. Sa
 veireadó glaoiró pé anall ar dúine de
 na buacailib beas.

"Cia hé an maírac úoan féicim in
 dúr meary le coicúigir, a Cóilín?" ar
 seiréan—"é rin a bfuil an cloigeann
 donn air,—aóct fainic naé bán-ruad
 atá pé: níl a fíor agam an toub nó
 pionn é 'r an éad a bfuil an sían as
 ríallató air. An bfeiceann tú anoir
 é—é rin atá as rít éugainn?"

"Sin é Íoragán," aoiré an ríurac
 beas.

"Íoragán?"

"Sin e an t-ainm a túsar pé air
 féin."

"Cia óán díob a?"

"Níl a fíor agam, aót deir ré go
bhuil a dtair i n-a Rí."'

"Cé scoinnuigeann ré?"

"Níor innir ré é rin nam túinn,
aót deir ré nac fada uainn a t'eac."

"An mbíonn ré i n-éinuis lib go
minic?"

"Díonn, nuair a bíor rinn ag cait.
eam aimpire túinn féin mar reo
aót imtígeann ré uainn nuair a t'agat
daoine fáirta ra látair. Féac! tá
ré imtígte ceana!"

Úreathuis an rean-feap, agus ní
raib ann aót na maipais a raib aicne
aige ort. Bí an páirt ar a t'uis an
garúirín "Íoragán" ar iarrat. An
nóiméad céadna cluinead roctam ir
tormán na ndaoine ag filléad ó'n
Aipreann.

An céad Domnac eile tuit gac níó
amad díreac mar tuit an dá Domnac
roime rin. Baitis an pobal rian mar
ba gnátaó agus fásad an rean-feap
agus na páirtí leo féin ar an modle.
Eus cpoide rean-Maitiair léim i n-a

Láir nuair a connaic ré an Dáirte
Neamhda i n-a mearg arís.

"Ó éirig ré. Cuairt ré anonn agus
féar ré i n-a áice. Tar éir tamail i
n-a fearamh do shan corruige, sin ré a
dá lámh éirge agus labair ré de glór
ipeal—

"A Íoragán!"

Cuala an leanb é agus táinig ré
éirge ar rít.

"Tar i leit ip ruit ar mo glúin go
róillín, a Íoragán."

Cuir an Dáirte a lámh i lámh éanaí
énaí an trean-áir agus éirill-
adar cor ar éir trearna an bócair.
Suir fean-Mairiar ar a cácaoir agus
éirill Íoragán le n-a bpollac.

"Cé scoinnuigeann tú, a Íoragán?"
ar reirean, as labairt ór ipeal i
scoinnairde.

"Ní fada ar po mo t'eac. Cao éirge
nac ótagann tú ar éuir éirge?"

"Dead fáirdeir óim i t'eac
ríogta. Innríctear dom go bfuil
t'áir i n-a Rí."

"Ip é áir-Rí an Domhain é. Act
níor sábad éir fáirdeir a beir ort

ποίη. Τά πέ λάν τοε έρράαιρε ιρ τοε
ζήαό.”

“Ιρ βαοζλαό υιομ νάη έοιηςβις μέ
α όλιζε.”

“Ιαηη μαίτεςμνηαρ αιρ. Οέαηραο-
ρα ιρ μο μάταιη εαοαηζυιόε αρ το
ρον.”

“Ιρ τρυαζ υιομ ηαό έρααα μέ
ποίη ηεο έα, α ίοραζάιν. Εέ ηαιθ
τά υαίμ?”

“Όι μέ αηηρο ι ζκομνηαίόε. Όιμ
αζ ταιρτεαί ηα μβόταη ιρ αζ ηιυδαί
ηα ζκοοο ιρ αζ τρεαδαό ηα οτοηη.
Όιμ ι λάρ αν ηοβαίλ ηυαίη έρμυηηις-
εαρ ηιαό ιρτεαό ι μο τεαό. Όιμ ι
μεαρς ηα βράιρτι ηάζαη ηιαό ι η-α
ηοιαίό αζ ελεαηαίόεαότ αρ αν
τρηάιο.”

“Όι ηιηε ηό-ηαιττέαό—ηό ηό-υαίθ-
ηεαό—λε ουί ιρτεαό ι το τεαό. α
ίοραζάιν; αότ ηυαίη μέ ι μεαρς ηα
βράιρτι τά.”

“Ήίλ αση αη ηά άιτ οά μβίονη
ράιρτι αζ ηύζηαό οόιθ ηέηη ηαό
μβίμ-ηε ι η-α έρράαιρ. Αμαηητα
όίονη ηιαό μέ; αμαηητα έιλε ηί
ηείκεαηη.”

"Ní fáca mire mian tús go dtí le
soiridh."

"Óionn na daoine fáirta uall."

"Aghur i n-a diaid rin geallad dom
tú feiceáil, a Ioragán?"

"Tus m'áitir ceat dom mé féin
a foillriugad tuic de bhris gur tús
tú ghad d'á páirtid beada."

Cluinead glóirta na daoine ag
pillead ó'n aifreann.

"Caitirid mé imteadót anoir uaidt."

"Leis dom imeall do cota a
pógad, a Ioragán."

"Óéan."

"An bfeicfid mé airt tú?"

"Feicfidh."

"Cia an uaidt?"

"Anocht."

Leir an bfocail rin bí ré imtighite.

"Feicfid mé anocht é!" arsa sean-
máitir agur é ag dul irtead sa tead.

Táinig an oíche rlué rtoirmeamail.
Cluinead na tonnta da móra ag
oniread le fuamán i n-agaid an
éadais. Ói na crainn tarct timceall
an tead an pobail ag tuarad ir ag

lúbad le neart na saoi. (Tá an réipéal ar árdán sa as tuitim le fánaíó ríor so fairrige). Bí an t-áitir Seagán ar tí a leabhar a dúnad agus a páirtín a pád nuair a cuala pé an toirann mar a bead tuine as bualaó an toirair. D'éiric pé ar fead ríatáim. Cuala pé an toirann arír. D'éirig pé ó'n teimíó, cuairó so tóí an toirair, agus d'oragail é. Bí garúr beas rir i n-a fearam ar lic an toirair—garúr nár cuimnead leir an rígaric a feiceál riam noime. An cóta bán air agus é san bróga san cairín. Factar do'n rígaric so raió saete rólur as lonnraó ó n-a gnúir agus timceall a mullaió. An gealaó a bí as taitneam ar a éaon -éann donn, b'féitir.

"Cia tá annro agusam?" ar' an t-áitir Seagán.

"Cuir ort éomí tapaid 'r ir féitir leat é, a áitir, ir buail ríor so tóí teac sean-~~m~~aitir. Tá pé i mbéalaíó báir."

Níor teartuis an dara focal ó'n rígaric.

"Suíó annro so mbíó mé péitíó,"

ar peirean. Aét nuair a táinig pé ear
air, bí an teachtair beag iméighe.

Uair an tAear Seagán bótar.
agus níorb' fada a bain pé ar, cé go
raib an gaoth i n-a aghaid, agus é ag
bairtís go trom. Bí folup i dtead
fean-Maitiar noime. Bain pé an
laiste de'n doras ip éuaid irtead.

"Cia hé seo éugam?" ar' an gú
ó leabaid an tfean-pir.

"An ragarc."

"Dad mair liom labairt leat, a
Aear. Suid annpo lem' air." Bí
an gú fann agus táinig na focla go
mall uaid.

Suid an ragarc agus cuala rgeal
fean-Maitiar ó túr veiread. Cia ar
bit pún a bí i gceoidhe an tfean-duine
noctad do feirbiread Dé annp
i lap na hoide é. Nuair a bí an
fuirtean earc glac fean-Maitiar
Corp Ériort agus cuiread an Ola
Déirdeannad air.

"Cia dubairt leat go raib tú ag
teartáil uaim, a Aear?" ar peirean
de glór lag ireal, nuair a bí gac ní
véanta. "Bí mé ag suioe Dé go

“Ótiopa, ádt ní paid don teachtáine
 agam le cup pá do dhéim.”

“Ádt cuir tú teachtáine eugam, ar
 ndóig? ” a deir an ragar agur iong-
 naó mór air.

“Níon cuirtear.”

“Níon cuirtear? Ádt táinig garúirín
 beag agur buail ré ar mo dhonar agur
 duhdairt ré liom go paid mo dhongnam
 ag teartáil uait!”

“Duirig an sean-pear aniar ra
 leabairt. Di raobair i n-a fúilid.”

“Cia an ropt garúirín a bí ann, a
 ádtair?”

“Duaadailín beag caoin a paid cóta
 bán air.”

“Ar tug tú pá deana mar beaó
 rgaile roimre áirt timdeall a éinn?”

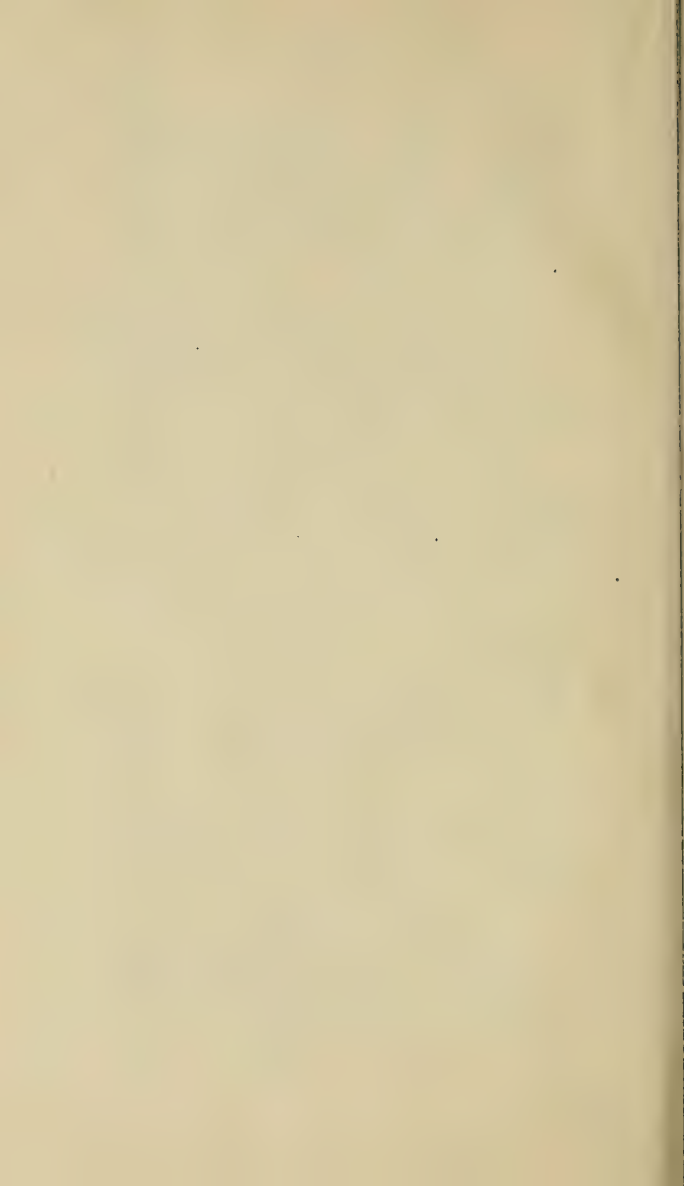
“Tugair, agur cuir pé iongnaó mór
 oim.”

“Ó'péac sean-íllaitiar ruar, táinig
 meangar gáine ar a beal, agur rin
 pé amac a dá lámh,—

“Íoragán!” ar reirean.

Leir an bprocal rin tuit pé riar ar
 an leabairt. Ópuid an ragar anonn
 go rocair agur dhún a fúile.

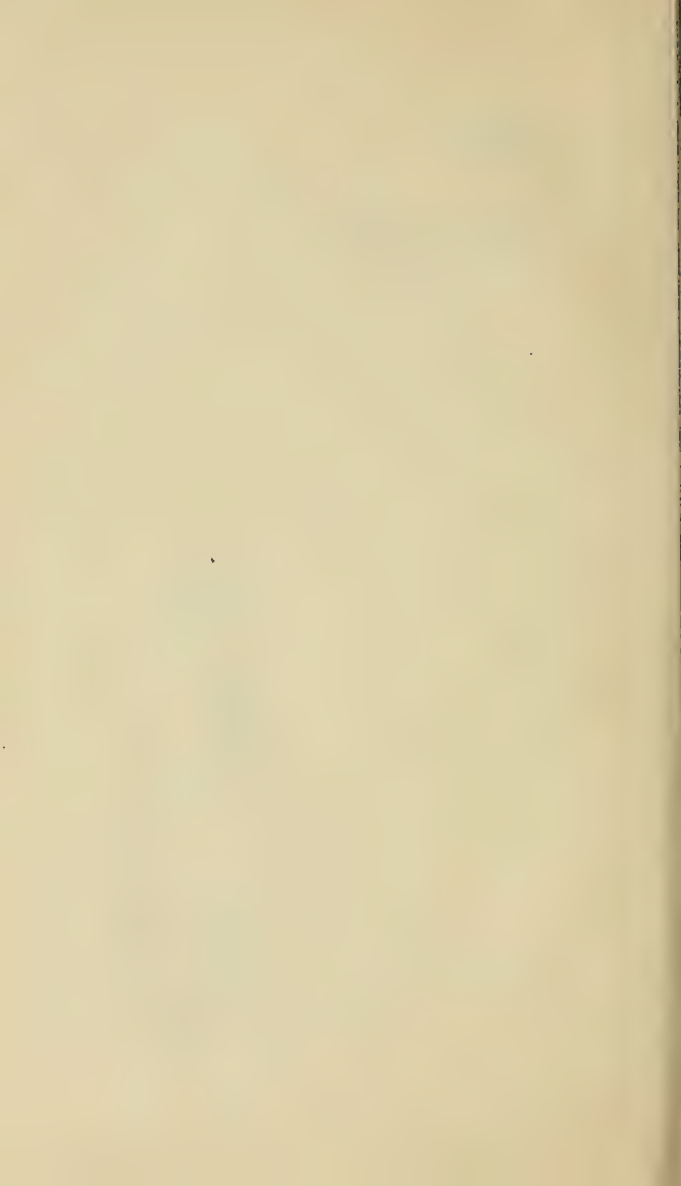
(A éiríoc rin).

An

Sazart.

AN SAGAIRT.

Iy inra tead beas úo d'feicfeá ra
ngleann ríor uait, agus tú as tui
riar an bótar ó'n nSorc Mór go
hinbear, atá comharde ar mo
Sagairt. É péin iy a mátar iy a
deirbhíúr beas iy a deirbhíáitín
beas bíveac, rin a bpuil ve com-
luadar ann. Caillead an t-áair
pul a rugad Taimín, an leand iy óige
aca. Nil don am da mbim i Ror na
scaora ná scaitim tráctóna nó
tó i n-a bpoair, mar tá an Sagairt
agus máirín (an deirbhíúr beas)
agus Taimín ar na cáirtoib iy oíre
da bpuil agus. Dean óigeanta
aclairde 'read mátar an tSagairt ;
tá rí roinnt taodaé, b'féidir, ac
má tá péin tá rí i n-a mnaoi com-
carthanaé iy atá beo i n-a óiaró rin.
Iy i a d'inniy an rgeal ro óom tráct-
óna da naðar ar éuarit aici. Úi rí
as nigeacán an tSagairt or comair
na teinead ar read na haimprie :
daðac mói uirge leasda ar an uirlár

aici, an Sagar t a gur a cuio éadaig
 bainte de, a gur i a g rsiúrad ir a g
 cárdail gac a gac dá corp. Tá a m-
 pear orm nár taitnig an obair reo go
 ró-máic leir an Sagar, mar anoir ir
 a n-í cuiread ré béic ar. Le gac béic
 tugaó a mátair do róg beag óó a gur
 tar 'éire rin rógaó rí é. Ir deacair
 do mátair a lám a cóirgead ó páirte
 nuair a bíor ré noctuigíte aici; a gur
 baó deacra 'ná rin do mátair com
 gnáómar leir an mátair reo a béal a
 cóirgead ó béilín beag deaig com
 milir le béilín páraic (páraic ainm
 mo Sagar, tá a ríor a gac). Baó
 ceart dom a ráó naó raib an Sagar
 aét oét mbliadóna fóir. Ba dear an
 t-áilleán é i n-a fearam annrin a gur
 folur na teinead a g rsiúread ar
 a colainn com-béanta ir ar a cloig-
 eann cataó, a gur a g rinne i n-a
 rúilíb glara gáireata. Nuair a
 rmaoinigim ar páraic, ir mar rin a
 feicim or mo comair é, i n-a fearam
 ar an uirlár i lócrann na teinead.

Aét i rtaoib an rseil. Tuairim ir
 bliadain noime reo 'readó tuit ré

amae. Uí Nóra (an mátaí) as obair ar fuo an tige. Uí Máirín ír Taimín as rúgnadh dóib féin ar an uirlár. “Fhomró Fhamró” a bí ar riubal dea. Uí Máirín a d’iarrairt na foela a múineadh do Taimín, fuo a bí as cliseadh uirtí, ~~na~~ ní raib don cainnt as Taimís go díll. Tá a fíor asat na foela, ír dóig?—ír fiú iad foghlaim mar tá fíor-filideadh ionnta:—

“Fhomró Fhamró,
 Dean a daimreochadh,
 A déanfaidh greann,
 A d’ólfaidh leann,
 A beadh i n-am

na h-ádhmáirín!”

Ceartuis canna uirge ó Nóra le haíar do cae a déanam. Uí ré i n-am ruipeir.

“Cá bhfuil páraic, a Máirín?” ar rípe. “Tá ré ar iarrairt le leat-uair.”

“Cúaidh ré riar ra reomra, a h-ádhmáirín.”

“A páraic!” aoir an mátaí as glaothad go háro.

Níor labruigeadó irctig.

"'S Cluin tú, a Páraic!"

Níor labruigeadó.

"Céard tá ar an ngearúir? A Páraic, a dheimh!" ar riré éom náno ir bí i n-a ceann.

"Déiró mé roir ar ball. a Mama," ar' an sué ó'n feomra.

"Corruig leat, a máicín. Tá ré i n-am tae, agus déanán deor uirge ra tead agusam."

Táinig Páraic aniar ar an feomra.

"Tá tú ar fáil ra veiradó. Sreao leat rior—áct céard é seo? Cé bfuair tú an léine rin, nó 'tuige a bfuil rí ort? Céard bí tú a déanamh?"

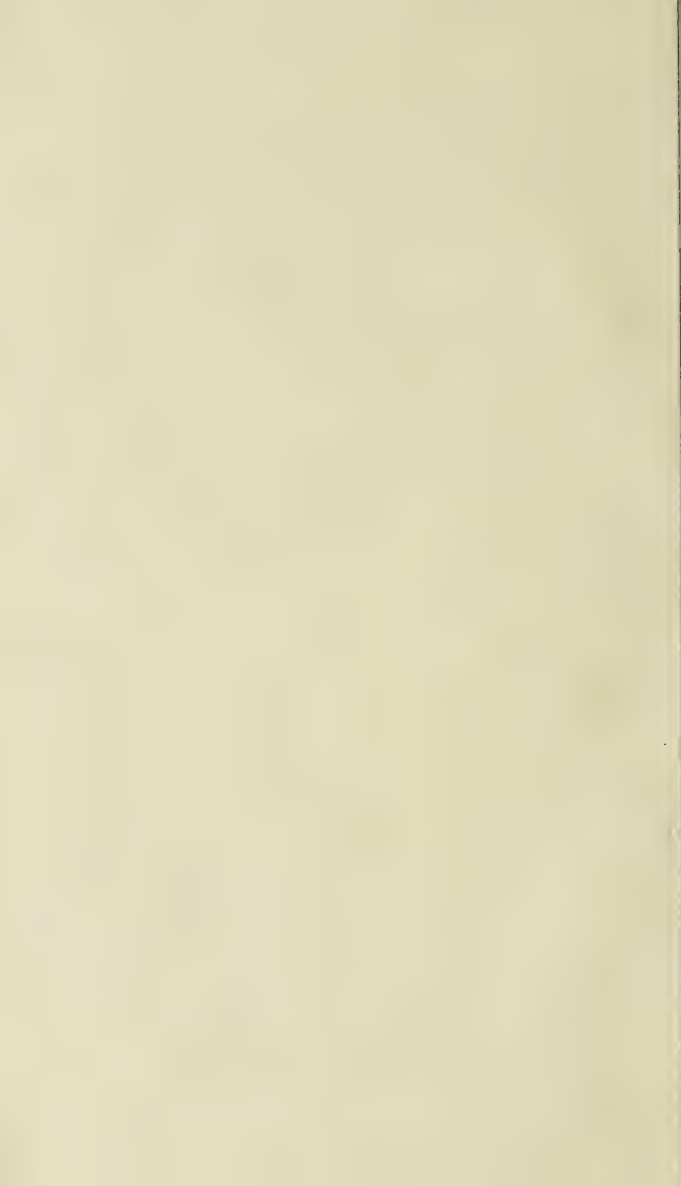
Bí Páraic i n-a fearam ra dorar i n-a rtaic. Bí léine feirtigse ar or cionn a cóitín bis amuis. Ureac-nuis ré rior ar féin. Bí a agus ar dears-laradó so cluaraib.

"Rinne mé dearmad i bainc tuom, a Mama," ar veirean.

"'Tuige a bfuil rí ort éom ar bit?"

ΕΡΜΙΤ ΠΑΡΑΣ ΕΜΕΙΝ
ΑΕ - ΑΤΙ - ΣΟΤΗΡΑ

"Spraoid a bí ar bun agam."

"Dain díot ar an bpuinnce í! An t-rlac adá uait, tú héin agur do rpraoid!"

Dain páraic an léine de gan focaí, agur o'pás riar ra reomra í.

"Sguab leat ríor go dtí an tobán anoir agur fás canna uirge dom, mar a déanad peata." Bí aic-méala ar Nóra ceana féin sur labair rí com garb rin leir. Ír bear í nac buan a cuir feirge.

Rug páraic ar an scanna agur larš leir. Táinig Micilín Éanna, buacáill comurran, irteac fáid ir bí ré amuis.

"Tá ré ag cinnit orm-ra, a Micilín," arsa Nóra tar éir ršacáim, "a déanam amac céard a bíor páraic a déanam ra reomra rin ar fead an tráctnóna. Ní túirge a óinnéar caitte aise gac lá 'na glanar ré leir irteac annrin agur bíonn ré ar iarraid go ham ruirpéir."

"Spraoid eicint a bíor ar bun aise," arsa Micilín.

"Sin é a dteir ré héin. A dt ní ra teac bað ceart do máirac mar é a beir ráitce trátóna breas, a dt amuis fá'n aer, as ropað leir."

"'Doibnear duine a toil,'" arpa micitin, as dearsað a píopa.

"Duine ann héin 'reacð páraic, ar cuma ar bit,'" a dteir Nóra. "'Sé an mac is contráilte connaic tú riam é. Amanna ní tiubrað trúir aipe óó, asur amanna eile ní aipeoctá ra teac é."

Táinig páraic irteacð faoi reo, asur níor cainntigeacð a tuilleacð ar an sceirt. Níor éaluig ré riar an turar ro, a dt i n-a leabairð rin fuicð ré faoi ar an uplár, as imirt "'Fhompó Fhampó" le Máirín is le Taimín.

Uí an dinnéar ar an mboiro nuair a táinig páraic a baile ó'n rgoil trátóna lá ar n-a báraic. D'ic ré a cuic leice asur d'ól ré a naisín bainne so buideacð beannaoctac. Com tuac is bí itce asur ólta aige, éroc ré leir a maitin leabair, asur riar leir ra reomra mar ba gnátaic.

Níor leis an máttair uirtí go raib
 rí as cur don truím ann. Aót, tar
 éir cupla nóiméad, o'orgail rí
 dorar an treompá go ciúin, asur fáit
 bair a ríóine irtead. Ní tuḡ páraic
 fá deara í, aót bí amárc aici-rí ar
 ḡad a raib ar ríubal ra reompá.

O'airtead an t-amárc é. Bí páraic
 i n-a réarain i n-aice an buiro, asur
 é gléarta ran léine air. Or a
 éionn ro amuis, riar tar a ḡuail-
 nib, bí ré as feirtuḡad cóta deirḡ
 le n-a máttair, a bíod ar crocad ar
 an mballa aici. Nuair a bí ré reo
 cóirpḡte i ḡceart air, toḡ ré amad
 an leabair ba mó dá raib aise i n-a
 máilin—"An Dara Leabair" a bí
 ann, creidim—o'orgail é, asur leat
 or a cómar ar an mboró é, i n-a
 leat-luige leir an rḡátán.

Anrín a tóruis na ḡoicí dá rírib.
 Séar páraic ar aḡaró an buiro
 amad, o'feac a ḡlún, cóirpḡ é féin,
 asur tóruis air as paitreoirtead or
 áro. Ní go maic bí nóra i n-ann é
 tuigrint, aót, de réir mar éap rí,
 bí Laidin asur ḡaeóilḡ mearḡta tri

n-a céile aise, agus bí corr-focal aise nár cormail le Latoin ná le Saéuilg. Dobta amáin b'factar ní go scuata sí na foela "Fpompó, Fpampó," aet ní raib sí cinnte. Tá méir iongnadó dá raib ar Nóra fá'n obair reo, ba react mó an t-iongnadó a bí airtí nuair a connaic sí páraic ag umluḡadó, ag bualaó a ucta, ag bógaó an dhuiró, ag leigint air go raib ré ag léigeadó urnaigíte Latone ar "An Dara Leabhar," agus ag imirt gaó cleap a b'airtíge 'ná a céile. Níor tuis sí i gceart céart a bí ar bun aise gur ionntuis ré tairt agus aoubairt:—

" Dominus Vobiscum ! "

"Sábalaid Dia rinn!" ar rípe léiti féin nuair a connaic sí é reo. "Tá ré ag cur i gceill go bfuil ré i n-a págart agus é ag léigeadó aifpinn! Sin í cwró an aifpinn atá air, agus 'ré an leabhar beag Saenilge Leabhar an aifpinn í"

Ní aróbeil a réo go raib Nóra rsgannpúigíte. Táinig sí ar air do'n cirtcanais agus fuir óf comair na

ceimead. Ní raib a fíor aici céart
 baó ceart oi a déanam. Úi pí ioir
 dá comairle cia aca baó córa úi
 páraic a cup trearna a glúine agur
 spioráil maic a tabairt do nó dul ar
 a dá glúin poime agur a beannact a
 iarraid!

"Cá b'fíor dom," ar ríre léiti
 féin. "nac peacad uatbárac dom
 leigean do aicpír a déanam ar an
 ríagairt mar rin? Act cá b'fíor dom,
 i n-a diaid rin, nac naom ar na
 flaitír atá ra teac agam? Agur,
 ar ndóig, baó millteac an peacad é
 lám a leagaint ar naom! So maicid
 Dia dom é, ir minic a d'fás mé pian
 mo méar air ceana! Ní' mé ar
 peacad dom é? Tá mé i steannta,
 so cinnte!" Níor codail Nóra néall
 an oitde rin, act ag cup na ceirte
 reo tpi céile.

Maoin lá ar n-a bárac, com
 túirge ir úi páraic glanta leir cum
 ríonle, cup Nóra an glar ar an
 dorar, d'fás an dá páirte óga pá
 cúram mácar mícilín, agur buail an

οὐτάρ σο κῶρ να ἕκαοραε Νίορ
 θαιν ρί μέαρ ὅα ρῖόιν νό συρ τυς
 ρί τεαε ἀν τρασαητ ῥοβαίλ ὅι ρέιν
 ἀσυρ συρ ἰννιρ ἀ ρῖεάλα ὁ τυρ θεηρεαὸ
 ὅο'ν ἀταίρ κόνάν. Νί θεαρνα ἀν
 ρασαητ ἀετ μεανῖαὸ ἕαίρε, ἀετ ὅι
 Νόρα λειρ νό συρ θαιν ρί ἕαλλάδ ὅε
 σο ηῖαβραὸ ρέ ἀν βόταρ ἀμαε εὐιει
 ἀν τριάτηνά ριν. Ἰαρῖ λείτι ἀ θαίτε
 ἀννρῖν σο ράρτα.

Νίορ εὐιρ ἀν ρασαητ υἱρτι. Ὀυαίλ
 ρέ ἰρτεαε εὐιει ρα τριάτηνά. Τριά-
 ἀμῖαίλ σο λειρ, ὅι ῥάραε ρα ρεομπα
 ἀῖ “λείῖεαὸ ἀιρρῖνν.”

“Ἀρ τ'ἀναμ ἰρ νά λαθαίρ, ἀ ἀταίρ!”
 ἀρρα Νόρα. “Τά ρέ ἰρτιῖ.”

Ἐεάλυῖ ἀν θεηρτ ἀρ θαρρ ἀ ἕκορ
 ἀνοην σο ὅτι ὅομαρ ἀν τρεομπα.
 Θεαρκαὸταρ ἰρτεαε. Ὀι ῥάραε ἕλεαρ-
 τα ραν λείνε ἀσυρ ραν ἕκοτα σο
 ὅιρτεαε μαρ ὅι ἀν λά ροίμε ριν, ἀσυρ
 εὐ ἀῖ ἕυιὀε σο θεαῖμῖοίθεαε ἕεαρ
 ἀν ρασαητ ρῖαταμ ἀῖ βρεαενηῖαὸ
 ἀιρ.

ῤά θεηρεαὸ, ὅ'ἰονητῖς μο ὅυιηε
 ταρτ, ἀσυρ ἀῖ ταθαίρτ ἀῖῖτε ἀρ ἀν
 βροβαί, μαρ ὅεαὸ—

“*Orate, fratres,*” ar reirean amac or áro.

Le linn é reo a ráð, connaic ré a mátair aḡur an raḡart ra uonar. Úearḡ ré aḡur fear ḡan corruige.

“ḡab i leit anro cúgam,” aḡeir an tÁtair Rónán.

Táinig páraic anall ḡo raitceac

“Céarḡ é reo atá ar bun aḡat?” ar’ an raḡart.

“Bí mé aḡ leigeatḡ aḡrinn, a Átair,” ar’a páraic. Dubairt ré an méir reo ḡo cútail, aḡt ba leir nár ceap ré ḡo raib don ceo ar an mbealac déanta aḡe—aḡur ar noisḡ, ní mó bí. Aḡt bí Nóra boct ar craitatḡ le raitcior.

“Ná bí ró-cruaitḡ air, a Átair,” ar rir’e,—“níl ré aḡt óḡ.”

Leaḡ an raḡart a lám ḡo héatrom ar ceann bán an rtoicín, aḡur lobair ré ḡo ciúin cnearta leir.

“Tá tú ró-ós rór, a páraicín,” aḡeir ré, “le beir i ro raḡart, aḡur nil ré ḡeallta d’éinne aḡt ro raḡart Dé an tAḡrpeann a ráð. Aḡt coḡar i leit aḡam. Ar maic leat beir

“Ais fmoctáil an Aifrinne Dia Domhnaigh?”

Lar rúile Pápaic agus dearg a
sruaó air, ní le cúltaileáct an
tunar ro áct le barr níméio.

“Óra, bató máit, a dtair,” ar
reirean; “níl rud ar bit a b’fearr
liom.”

“Deanfaidh rin,” ar’ an ragar.
“Feicim go bfuil cuid de na raito-
reácaib agus ceana.”

“Áct, a dtair, a múirín,—” ar’ra
Driúio, agus rtor mar rin go
hobann.

“Céard tá anoir ort?” a’deir an
ragar.

“Driúite ná bróga níon éit ré
fór!” ar ríre. “Is luáit liom driúite
a cup air go——”

Sgairt an ragar agus gáiríde.

“Níon éuala mé riam,” ar reirean,
“go raib call le driúite. Cuir-
rimis carógín beas or cionn a cóta
amuis air, agus mife ’mo bannaib go
raáid ré go dearg do. Máirín le
brógaib, tá péire agaim a t’fás
Máirtín an Iarsgaire ’n-a taid nuair
a éuaid ré go tci an Cloán Gléar-

faomúir i gceart tú, a páraic, ní
baogal," ar reirean agus mar rin
a rocuigeas é.

Nuair a bí an sagart imtígte éom
an mácair agus pós a máicín.

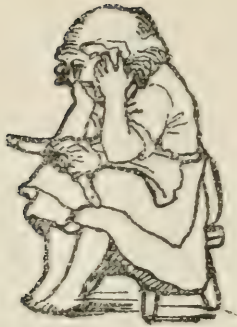
"Mo ghráó tú!" ar ríre.

Ag dul a cúlúad si an oíche rin.
b'iad na focla deiridí a d'áiric si
léiti féin: "Déir mo máicín i n-a
sagart! Agus cá b'íor dom," ar
ríre ag túsad a rúl si, "cá b'íor
dom nac i n-a earbog a bead ré
amad annro!"

(A éiríóe rin)

Bairbre.

Ḃairbre.

I.

Ní raib Ḃairbre nó-plaétmair an lā
a b'féarr a bí rí. Ḃ'atmócaó éinne
an meirí rín. An céaró cār ve, bí rí
geam-cáoó. Déarrá, le breačnuğat
uiréi, go raib rí an leat-rúil. Níor
ğéill Ḃriğioin maím go raib, améac.
Uair amáin tād nouðairt cailin beag
eile, le corp uile an mbeirt aca,
nac raib ag Ḃairbre aét "leat-rúilin
caóó an nóir cuit an táilliúra," ouð-
airt Ḃriğioin go fearğac go raib a
tād rúil ag Ḃairbre cōim maít le tuine,
aét ġurab amlaio bíoó leat-rúil
túnta aici, mar go mbaó leor léici
an t-aon ceann amáin (bíoó ir go
mba ceann caóó i) le hağairó a cuit
ğnóca a déanam. Bíoó rín mar aca,
ní féirir a ceilt go raib plaitín innci;
agur fágaim lem' air nac veap an
ruo plaitín i n-óğ-mnaoi. Ruo eile,
bí rí i n-a balbán; nó baó cirtce tōom
a rād nár labair rí le héinne maím
aét le Ḃriğioin amáin. Má b'fior
no Ḃriğioin, bí ceangā blarca ġaeó-

ilge aici agus bí a cuio rmaointe an
 ailneacht an tomain. Ní go maic bí
 sí i n-ann riubal, tar é bí sí an leat-
 coir agus bí an leat-coir sin féin
 bhríte. Bí dá coir aici trát, áit d'it
 an gadaí ceann aca, agus bhríte an
 ceann eile ran áit an tuit sí de bairr
 an tuirriar.

Áit cia ní Bairbre, arfa túra, nó
 cia ní Úrígtoin? 'Sí Úrígtoin an
 ghréad beag nó, mar adéirfad sí
 féin, an garúirín beag inná, atá i n-a
 comhairde ra ceac ir goire do ceac an
 máigirtir,—an taid na ciotóige an
 nois, as tuit roir an bótar tuit.
 Ir cormaid go n-aitnígeann tú anoir
 í? Muna n-aitnígir, níl neart agam-
 na ort. Níor éualar riamh cia dár
 díob í, agus tubairt sí féin liom
 nac bfuil d'ainm ar a hacair áit
 "Óeairde." Maidir le Bairbre,—
 'readó, tá pé comh maic agam eadtra
 agus imteacta Bairbre innreacht tuit
 trío ríor.

EADTRA BAIKRE ANISO.

LA DAR ÉIRIS MÁCAIR ÚRÍGTOIN. TUG
 SÍ A MBRICPARTA DO ÚRÍGTOIN AGUS DA

na táir, do'n gádar, do'n éuitín, do
na gáinnáib, do na ceapcaib, do na
gádaib, do na laóaim, agus do'n
ppideoisín a tágadh go dtí an t-
am b'icfarta gac uile máirim. Nuair
a bhí an méirín déanta aici th'it sí a
b'icfarta féin. Ansin t'oruis sí 'gá
gléaradh féin le haóair an b'óair.

Bhí b'pígíroin i n-a ruidé ar a r'óilin
féin gan ruidé air, a'c i ag cur na
rúil tré n-a máair. Sa deireadh t'iar
tall labair sí:—

"Ópuil Mama ag imteact ó b'pígí-
roin?"

"Níl, a r'óir. T'icfaraó Mama
air tréatóna. Tá sí ag dul go
gailim."

"Ópuil b'pígíroin ag dul ain-
pfeirim?"

"Níl, a cúir. Tá an bealaó ró-
fada agus beadh mo cáilin beag
tuipreac. Fanfaid sí sa mbaile ag
déanamh r'p'p'oiré oi féin, mar a déan-
faid cáilin maí. Nac b'fanfaid?"

"Fanfaid."

"Ní raóairé sí amac ar an tréatón?"

"Ní raóairé."

"Tiocfaid Údairte ircead an tinn-
eip agus béid béile agus le céile.
Tabair póg do Mama anois."

Tugad an póg agus bí an máthair ag
mteacht. Phead Urígtoín i n-a
reagraim.

"A Mama!"

"Céard é héin, a páin?"

"Nac dtuobraíod tú féin a baile
cuig Urígtoín?"

"Tuobrad, a cúro. Féin deap."

D'imtí an máthair agus t'fan
Urígtoín go páirta ra mbailé. Suir
rí fúití ar a rtoilin. Bí an gadaí i
n-a túib or comair na teinead agus
é ag rpannad. Dúirí Urígtoín é
agus cuir cogar i n-a cluair—

"Tuobraíod Mama féin a baile
cuig Urígtoín!"

"Duf!" ar' an gadaí agus cuir
a coidlad dó féin arís. Bí a fiop ag
Urígtoín surb' ionann "Duf!" agus
"Maic an rgeal!"

Bí an caitín i n-a fuidé ar an
ceallac. Tóg Urígtoín i n-a dá lámh
é, cuimil a ceallair dá leiceann,
agus cuir cogar i n-a cluair—

"Tiubraíó Mama péinín a baile
éuis Dpígíroin."

"Mí—amhá!" ar' an cuitín. Ói a
fíor ag Dpígíroin supó' ionann "Mí—
amhá!" agus "Máit an rgeal!"

Leas sí an cuitín uaití agus
o'iméig ar fuo an tige ag gabáil
fuintí de péin. Rinne sí amháin beas
mar leanar:—

"A gádaíín ó 'r a gádaíín ó!

Codail go fóill go ucigíó má
Mama!

A cuitín ó 'r a cuitín ó!

Ói ag épónán go ucigíó sí a baile!

A gádaíín ó 'r a cuitín ó!

Ar an donac ó! atá mo Mama,

acé ticeparó sí aip' trápénoín ó!

I' tiubraíó sí péinín léití a
baile!"

Tug sí iarraéct pá'n amháin ro a
múinead do'n gabáir, acé i' mó an
duil a ói ag an ngeadóir i gceolao'ná
i gceol. Tug sí iarraéct pá n-a
múinead do'n cuitín, acé ba éinne
leir an gcuicín a épónán péin. Huair
táinig a haéair irceac pá méadóir

Lae ní úéanpaó tana cúip ví aét an
t-amrán a páó úó agur a cúip o'iallaé
aip é foglaim de glan-meabair.

O'fill an mátaip a baile poim
tátnóna. U'é an céao focal
aoubairt Upióroin—

"Ar tús tú an féipín leac, a
mama?"

"Tugap, a cúiple"

"Céao a tús tú leac?"

"Tomair!" Úi an mátaip i n-a
rearsm i lár an upláip. Úi a mála
leagta ar an upláip aici agur a láma
taob' tiar ví.

"Sweets?"

"Ní heaó!"

"Cáca milip?"

"Ní heaó, muip'! Tá cáca milip
i mo mála agam aét ní hé pin an
féipín."

"Péipe rcoai!" Níor cáit Upió-
roin bróga ná rcoai piám agur
b'fada ví ag tñútán leo.

"Ní heaó, go veimín! Tá tú ró-
ós le naóaró rcoai go póillín."

"Leabap upnaigéte!" Ní gádaó
tom a páó naé paib' Upióroin i n-ann

Léigeadó (tar é níos cúir ná lá irthead ar rgoil i n-a raogál), aét ceap ní go raib. "Leabhar upnaigte!" ar rípe.

"Ní headó, éor ar bit!"

"Céaró é héin, 'o eile?"

"Dreathnuig!"

Leat an máctair a dá láim, agus céaró a noctfad ní aét bábóigin! Bábóigin beag admaid a raib plaitín innti, agus í geam-éadó; aét bí a dá sruaird éom veas le caor agus bí rinigeadó gáire ar a beal. Éinne a mbeadó eion aige do bábógaró, tiub-raó ré gean agus gáid ói. Lar ráite Dpígtoin le hácar.

"Óra, nac veap í! Ara, a máma, a éoróde, cé Druair tú í? Óra ó! Déiró páirte agam oem' éuro héin anoir—páirte oem' éuro héimín héin! Déiró páirte ag Dpígtoin!"

Rug ní ar an mbábóigin agus o'páirte le n-a éoróde i. Pósg ní a plaitín beag maol ir a dá sruaird veasga. Pósg ní a béilín ir a rromín geannac. Ansin éimhig ní upri réin, épod a ceann, agus ar rípe le n-a máctair—

"Póg!" (mar rin cuipead Úríg-
iúin "póg").

D'írúg an mátaí nó gur póg an
caitín beag í. Ansin d'éigín sí an
bábóigín a pógad. Táinig an t-ataí
irtead ar an bpuinnce rin agus
cuipead fá n-deara dó-ran an cleap
céadna a déanamí.

Ní raib tada ag déanamí inniúe
do Úrígíúin ar fead an trádhnóna
rin áit eia an t-ainm a bairtfead sí
ar an mbábóig. Mol a mátaí
"Malaí" sí agus ceap a hataí go
mbad féileathnád an t-ainm "Peigí."
Áit ní raib ceadóir aca go rátae
galánta, dar le Úrígíúin.

"Tuige ar tugad 'Úrígíúin' oim-
ra, a 'Deaíúe?' ar ríre tar éir rúipeir.

"Duhairt na sean-mná gur cor-
máil leo' Oncaíl páoráic tú, agus ó
tápla nárb' féidir 'páoráic' a
bairtfead ort, bairtfead 'Úrígíú' ort,
mar b'fáctar dúinn gurb' é an puo
ba goire dó é."

"Mear tu an cormáil í seo (an
bábóg) lem' Oncaíl páoráic. a
'Deaíúe?'"

·Rinne·brìg·is·mà·cò·nam·
·AR·FOS·EAMAILL·

"Ó, ní corráil éor ar tite. Tá t'Oncail pádraic bán—agus creidim go bfuil féarós anoir air."

"Cia leir is corráil í, 'o eile?"

"Muiré, baó deacair a ráó, a cáilín ó!—baó deacair rin."

Rinne Driúgtoín maóctnam ar fead camail. Bí a hatair ag baint a cuio éadais ói or comair na teinead ar fead an ama ro, mar bí fé i n-am aici beir ag dul a cóolaó. Nuair a bí bainte ói éuaró rí ar a glúinib éuir a tá láimín le céile, agus toruis uirtí mar ro:—

"A Íora Críoirta, go mbeannuigir tú agus go rábálaró tú rinn! A Íora Críoirta, go mbeannuigiró tú Déirde agus Míama agus Driúgtoín, agus go scuipiró tú rlan rábáilte ó tubairte agus ó anacain na bliadna rinn, má'r é toil mo Slánuigteora é. A Óia, go mbeannuigiró tú m'Oncail pádraic, atá anoir i 'Meimocá, agus m'aint Dairbre——" Stao rí go nobann agus éuir gáir átair airte.

"Tá fé agam! tá fé agam, a Déirde!" ar ríre

“Céard tá agat, a sháó? Fan go
scríochnuigió tú do éirí paitheada.”

“M’áint Dairbhe! Is corráil
lem’ áint Dairbhe í!”

“Cia is corráil leo’ áint Dairbhe?”

“An bábóigín! Sin é an t-ainm a
tiubhar mé uirthi! Dairbhe!”

Leis an t-áitir a sean-rsairt gáire
rui ar éiríniú ré nac maib na
paitheada scríochnuigte. Mí dearna
Driúgtoín gáire ar bit, áit lean uirthi
mar ro:—

“Ó! a Dá! go mbeannuigió tú
m’Oncail pátraic, ádá anoir i
’Meiricá, agus m’áint Dairbhe, agus”
(reo agusín a éirí sí féin leir) “agus
go mbeannuigió tú mo Dairbhe beas
héin agus go scoinbígíó tú ó peacáó
maribta í! Amén, a Tigearna!”

Sgairt an t-áitir ag gáiríde aifir.
D’féad Driúgtoín aif agus iongnadó
uirthi.

“Sguab leat riar anoir agus
irtead in do leabair leat go beo!”
ar reirean com luat is d’féad ré
leabair le gáire. “Agus na déan
dearimad ar Dairbhe!” ar reirean.

" Is beas an baogal ! " Siar léici
 sa peompa agus ircead sa leabairt
 léici de léim. Bí cinnte ná b' deap-
 mairt sí Dairbhe.

Ó'n oíche rin amac ní raicad
 Driúroin a cúlaid ar ór ná ar air-
 gead san Dairbhe a beic sa leabairt
 aici. Ní fuirdead sí cum biad a
 caiteam san Dairbhe a beic i n-a
 fuide le n-a hair. Ní gabrad sí
 amac ag véanam spinn di fein san
 Dairbhe a beic i n-a focair. Domnac
 omáin a tuc a mácair léici cuig an
 airneann i, ní raib Driúroin páirta san
 Dairbhe a tabairt ann freisin. Ní
 tagad bean comurpan ircead ag
 cuairtéiread naé scuipride Dairbhe
 i n-aicne di. Lá dár buail an ragaic
 ircead éuca d'iar Driúroin air a
 beannad a tabairt do Dairbhe. Tug
 ré a beannad do Driúroin fein. Sí
 rife gur do'n bábois a tug ré i, agus
 bí sí lán-cráta.

Socruig Driúroin párlur beas
 deap do Dairbhe ar barr an t-iréir
 Cuata sí go raib párlur ag a hairt
 Dairbhe í nliaccair áro a bí rife

i n-a comhairde) agus ceap sí nár mhór
 dá Dairbre-re párlúr a beit aici com-
 mait le tuine. Tuit mo Dairbre
 doct de bair an t-riúir lá, mar
 t'innrigear ceana, agus bpipeat
 leat-cop léici. Is iomda timpirte
 tairir rin t'éirig si. Lá eile rug an
 gádar uirtí agus bí 'gá rtróicead
 ó céile go dtáinig mátar Úrígtoín
 do cádar uirtí. O'fan an leat-cop
 plán as an ngádar. Tuit sí irteac
 ran abainn uair eile agus hódar go
 mbáitride í. 'Sé atair Úrígtoín a
 táinig do chongnaí uirtí an tuar ro.
 Is beas nár báitead Úrígtoín féir
 agus í a t'iarraid í tárrtáil ó porc
 na habann.

Má bí Dairbre gan a beit ró-
 datamail an céad lá a dtáinig sí,
 luigeann sí le nádúr nac feair an
 plact a bí uirtí tar éir bliadain a
 cup si. Aet ba cuma le Úrígtoín
 datamail nó mí-datamail í. Tug sí
 spád a croid si ó'n gcéad nóiméad
 an leas sí rúil uirtí, agus is as
 méatougad a bí an spád rin ó lá go
 lá. Nac as an mbeirt aca a bíod an

speann nuair a t'fásad an mátaí an
tesé pá n-a gcúram trát a mbíod
rí ar cuairt tigh domhpan! Bíod an
t-urplár psuabta agus na plátaí níste
sca pompí nuair a t'fillead rí
agus nac ar an mátaí a bíod an
t-iongnad, mar 'dead!

"Aní Dpígróin a glan an t-urplár
tá Mama?" a deirhead rí.

"Dpígróin agus Dairíope," a deirhead
an cailín beag.

"Muiré, ní mé beo céaró a déan-
páir muna mbead an deirt agaid!"
a deirhead an mátaí. Agus nac ar
Dpígróin a bíod an ríméad agus an
bróó!

Agus na laecheannra páda rampaí
a cúipríóir díob ar éadó an énuic,
i meafé na páitníge agus na mblát!—
Dpígróin ag bailiugad nóimíní ir
méiríní ir bainne bo bliocáin agus
Dairíope 'gá gcómaipeam tó (mar
deirhead rí); Dpígróin ag ríop-
cáinné agus ag impeact pséalta
nac gcuala tuine ná daonnaróe (ní
áirínigim bábóigín) a leitéro pian
noime ná ó páin, agus Dairíope ag

éirteáct léiti;—caitpíó re go mbíod
 pí ag éirteáct go haipseá, mar ní
 tagad focal ar a béal.

'Sé mo bairiamail nac paid gearr-
 taile i gConnactaib ná, dá n-abpóc-
 ainn é, ran Roinn Eorpa, ba páirta
 fonaraisge 'ná Dpígróin na Laeteannta
 úo; agus págaim le nuosáct nac paid
 báboisín fá luige na spreime ba páirta
 fonaraisge 'ná Dairbpe

Sin mar bí go dtáinig Miam Cinn
 Oip.

II.

D'ar Daile Áca Cliaí to Miam
 Cinn Oip Deán uapal a táinig do'n
 Éort Mór ag foílaim Saéúilge,
 seall pí poim imteáct to go seuir-
 fead pí reoó éigin éuis Dpígró-
 in. Agus, ar noóig, cuir. Lá
 amáin, tuairpim ip reáctmáin ear
 éir imteáct to, fíuúail Deapcti an
 póirta irceae i lap na cipceanaise
 agus leas bopga mór ar an uplár.

"Duit-re, a bean óg," ar reirpean
 le Dpígróin.

"Ára, céaró tá ann, a Deapcti?"

"Cá úpíor tom? Sídeog, n'feróir."

"Ó bó! Cé bfuair tú é?"

"Ó fírin beag slar, a paid péarós fada goim air, cairín dearg ar a mullac, agus é ar maicardaeat ar giorrfaid."

"Óra, 'dearoe! agus céard dub-
airt ré leat, a 'Deartli?"

"Deamán ceo adubairt ré aet
'Tabair é seo do 'Dpigióin, is mo
beannaet,' agus ar go brácaé leir le
rmeitead do fúl."

Táim i n-aimpear nárb' fíor do
Deartli an tuairis seo ar fad, acc
ceiró 'Dpigióin saé focal di. Glaoib
sí ar a mácair, ran aic a paid sí ipcis
ra reompa ag tógail na háice cap éir
an bpioparta.

"Ó Mama, a Mama, borra mór
do 'Dpigióin! Fírin beag slar a
paid péarós fada goim air a tús do
Deartli an pópta é!"

Táinig an mácair amac agus bailis
Deartli leir.

"Ó Maimín, a Maimín, orraíl an
borra go caparó! Ceapann Deartli
go mb'féidir sup rídeas aca ann'
Coppuis leat, a Maimín, nó cá bpiop

uáinn nac níúépaíde ipéig pa mborza
if?"

Seapp an métaip an tésó. Bain
rí an páiréan de'n borgia. Tós rí an
clár. Céaró a beadó ann, i n-a luise
go veap cluámar pa mborza mar a
beadó páirte i gcliabán, áct an bábós
ip áilne 'p ip gíeóite dá bpaáa rúil
riamí. Bí foit óp-buirde uipé: agur é ag
tuitim i n-a búclaió triopalláca tap
a brágaio ip tap a guailníó. Bí
luirne an rúip i n-a leiceann. 'Sí
an tramáil béappainn dá béilla dá
éapó éapótainn, agur dá geall le
péaplaib a véadó. Bí a rúile tuinta.
Bí eularó geal píoda ag cumadó a
cuipp, agur bpaú veapig rúil of a
eionn rin amuis. Bí muinde mampac
de élocáib uairle pá n-a píó, agur
mar bapp ap na mionganapáio an paó
bí mionn píogóa ap a ceann.

"Dainpíogán!" appa bpióroin de gut
ipeal, mar bí fóit ríáca uipéi paím
an trióeóig glóimáip peo. "Dain-
píogán ó típ na nóg! Féac, a sílana,
tá rí i n-a cooláó. Meap tú an
nouipeacáio rí?"

"Tóig i 'do lám i." a' deir an mátair.

Sin an cailín beag a 'óá lám amac
go faicéad, leas go hupnamac ar
an mbábdóg iongantais iad, agus fá
deiread 'tós ar an mborsá i. Ní
cuirse rug sí uirthi 'ná 'o'p'gail an
bábóg a fáile agus a' duáiric de glór
caoin binn:—

"Mam-a!"

"Óia 'o'ar mbeannacáid," ar' an
mátair as gearrad comairta na c'oise
uirthi féin, "tá uplabra aici!"

Ói faobair neam-ghnátae i fáilib
Ópígróin agus bí larad neam-ghnátae i
n-a ceann-asaid. Aet ní 'o'ig liom go
raib sí leat com' r'gannruigte ip bí an
mátair. Dionn páirtí as fáil le
hiongantaraib i gearraíde, agus
nuair tuitear ruo iongantac amac ní
cuireann fé an oipead uat'óair op'ca
ip cuirear ar 'o'oinib páirta.

"Tuige nac mbead uplabra aici?"
arra Ópígróin. "Nac bfuil uplabra
as Óairbhe? Aet ip binne i 'brad a
gut ro 'ná gut Óairbhe."

Mo léan tú, a Óairbhe! Cá raib
tú ar fead na haimp'he reo? In 'o'

tuise ar an uirlár pan áit ar éuit tú
ar lámh Uirgíoin nuair táinig Dearcú!
irtead. Ní fearad mé an gcuala tú
na uirlára ro ó béal do éarad. Má
éuclair, ir dearbda go mb'arraing
tí do éiríde iad.

Lean Uirgíoin uiréi as labairt.
Labair sí go ríobda, a dá rúil ar
lárao i n-a ceann:—

"Dainpíogán í seo," ar ríre.
"Dainpíogán ríde! Féad an eularó
dreas atá uiréi! Féad an bpat ríoil
atá uiréi! Féad an mionn áluinn
atá uiréi! Ir corráil í leir an
mbainpíogán útan a raib Stiopán na
Sgealta as tráde uiréi an oróde
céana,—an dainpíogán a táinig tar
fáirge ó tír na nÓg ar marcaidead
ar an ead bán. Cía an t-ainm a bí ar
an mbainpíogán sin, a máma?"

"Niam Cinn Óir."

"Seo í Niam Cinn Óir!" ar' an
cailín deas. "Tairbeanparó mé do
Stiopán í an céad uair eile tíocpar
fé! Ilac air a béar an t-ácar í feic-
eál, a máma? Bí fearas air an
oróde fá deiread nuair adubairt mo

“Deirde nac úrúil prídeoga ar bit ann.
 “Dí a síor agam-ra nac paid me
 “Deirde aet ag magad.”

Níor máit liom a pád sup prídeog
 Mian éinn úir, mar síl úprídeoin, aet
 ip tóis liom go paid úraoideact
 éigin ag baine léiti; agus tam lán-
 éinne go paid úprídeoin féin fá
 úraoideact ó'n náiméad a tóamig sí
 ipcead ra teac. Muna mbead go
 paid, ní fáspad sí Dairbhe i n-a luige
 léiti féin ar an uplár ar fead an tprá-
 tóna gan focal a pád léiti ná síu amán
 eumnuagad uiréi go ham cotala; ná
 ní fáspad sí a cotala gan Dairbhe a
 tabairt ipcead ra leabair léiti mar
 ba gnátae. Ip ar éigin a épeo-
 peá é, aet ‘sí an bainríogan ag a
 cotal i úpocair úprídeoin an oirde
 sí i n-ionad an compánaig big úilip
 a cotaluigead i n-a úpocair gae oirde
 le bliadain.

Ó ran Dairbhe i n-a luige ar an
 uplár go úruair mátaip úprídeoin í, ip
 sup tóis ip sup éuir ruar ar bair an
 úprídeoin í ran aic a paid a párlúir
 beag féin. Cairé Dairbhe an oirde

rin an bairn an t-úiríúir. Níor éistear
 sup ahus Úrígíóin ná a mátair ná a
 naatair don éaimeacáin ó'n gcéitean-
 aig i lár na horóce, agus leir
 an píunne a maó ní meapain sup fil
 Dairbhe deon. áct ip cinnte go maó
 rí b'ónac go leop, i n-a luige i
 n-áirde anhrúo léiti féin, san lám a
 coraó i n-a timdeall, san tear colna
 a capaó 'gá téiteaó, san tóime ná
 deoraide i n-a haice, san puam ar
 bit a cloirteáil, áct amáio na puam-
 anna fanna píor-uaigneaca a b'or le
 cloirteáil i t'ceac i n-am maóóca na
 horóce.

III.

Ír i n-a puide nó i n-a luige ar
 bairn an t-úiríúir a caic Dairbhe
 bunáite na páite dar gcionn.
 D'annam a labruigeaó Úrígíóin léiti;
 agus nuair a labruigeaó, ní deipeaó rí
 áct, "Úi i to cáilín maic, a Dairbhe.
 Feiceann tú go b'pailim epuaóógac.
 Caicpíó mé aipe a tabairt do miam
 Éinn Óir. Dairpíogán i rin. tá'r
 agat, agus caicpíear aipe maic a
 tabairt, oi." Úi Úrígíóin ag dul i

n-a-oir anoir (ceiridim go raib pi cuig bliadna caitte no b'feirid cuig bliadna go leit), agus bi pi as eirge ar cum ro na no-raib a cleasduigead pi i otur a noige. Ni "Drigruin" a tugad pi uirid fein anoir, mar bi a fiop aici an bpi ag ad leit an bpoaslin "me," agus leir an eapballin pin "-im" nuair a cuirtear i noiaro "ta" agus "nil" e. Di a fiop aici freirin gur mor an mear agus an onoir ad ag tul ro bampioigan tar mar ad ag tul ro creaturin beag doct mar Dairbhe.

Ir baoglac liom nar cuig Dairbhe an rgeal ro cor an bit. Ni raib innti det baboigin maroe, agus, ar noois, bad deacair da leirid eoroe cailin a tuirint. Da leir oi go raib pi caitte ro leat-taob. 'Si Niam Cinn Oir a eodluigead i bpoasir Drigruin anoir; 'pi Niam Cinn Oir a fuirdead le n-a hair am beile; 'pi Niam Cinn Oir a gabad amad ar an gonoc le n-a coir, a luigead leit i mearg na raicnige, ir a terdead leit ag bailuigad noinin i meirini. 'Si Niam Cinn Oir a teannaod pi le n-a

indec. 'SÍ Níamh Cínn Óir a pógadh rí.
 Duine eile a beit san áit ba gnátao
 leat-ra a beit, duine eile a beit
 ag riubal le coir an té an gnátao
 leat-ra riubal le n-a coir, duine eile
 beit ag pógadh an béil ba dual tuit-
 re a pógadh,—rin i an pian ip mó dá
 bfulaingtear an an raogal ro; agus
 rin i an pian a bí i lár Úairbhe anoir,
 'Sá céaraó ó maroin go horóce ip 'Sá
 cfaó ó oiróce go maroin.

Ip tóig go noéarpar liom nárb'
 féidir na rmaointe reo ná rmaointe
 an bit eile a beit i gcroíde Úairbhe,
 mar naé raib innti aót bréagán maíde
 san moéugaó, san meabair, san tuig-
 rint, san tpeoir. M'fpeasra ar éinne
 labrocar mar ro liom: CÁ bPÍOS
 TÚINN? CÁ bPÍOP tuit-re nó dom-í a
 naé bpuil a moéugaó ip a meabair
 péin, a ttuigrint ip a tpeoir péin, ag
 báhógaib ip ag bréagánaib maíde, ag an
 gcrann ip ag an gcroc, ag an abainn
 ip ag an ear, ag mion-rsotáib na
 páirce ip ag mion-élocáib na trága?
 —'reab agus ag na céartaib puobá
 eile feicimid 'n-an otimóall? Ní

abrain go bfuil; aet d'á t'ána an máire dom-pa nó t'éinne eile a fadó naé bfuil. I' dóig leir na páirtib go bfuil; agus 'pé mo bap-amail sup tuigreanaige na páirtí; neitib de'n trórc ro 'ná cupa i' mire.

Lá amain dá fadó Dairíope i n-a fuide go huaisneac léiti féin i n-a párlúr, bí Dpígíoin agus Mamá Cinn Óir i réir cómpáid coir na teineadó; nó b'feappíom a fadó go fadó Dpígíoin i réir cómpáid léiti féin, agus Mamá as éirteac léiti; mar níor éuala éinne focal ar béal na Dairíogna mamá aet amáin "Mam-a." Bí mátair Dpígíoin caob amuis de'n dorar as nígeacán. Bí an t-atair as cup fácal ran ngarró. Níor fan pa teac aet Dpígíoin agus an dá bábóig.

I' dóig go fadó an cailín beas cuir-peac, mar éat pí an mároin as nígeacán (nígead pí b'aidélin agus pluid na Dairíogna sac feacómain). Da seapp go teáinis cooldó uiréi. Da seapp i n-a óiaid pin sup leis pí a ceann ar a brollac i' go naib pí i n-a

coméim ruain. Ní tuigim i gceart
 céard d'éirigh tar éire rin, áct de
 réim éoramlacta bí Dpígróin ag
 cuirim le pánsiú, nó sup rínead ar
 leir an teallaig í i bpoisreadt oplaig
 do'n teimr. Níor dúirigh sí, mar
 bí sí i n-a cnap coollata. Ír corháil
 go raibí Miam Cinn Óir i n-a coollad
 ppeirín, áct eia ar bit eia rígeat é
 níor corpuigh sí. Ní raibí éinne ra
 tead leir an bpáirte beag spádmáir
 a coraint ar an mbár a bí ag triall
 uirí. Níorb' eol d'éinne í beir i
 gconntabairt áct aiháin do Dia agus
 do—Dairbre.

Ói an mádar ag oibruigad léir:
 tacó amuis agus gan don cuimneam
 aicí go raibí an bár dom gar rin do
 leabó a coróde. Ói sí ag carat puirt
 bí réim, agus 'gá érocad go bpeag,
 nuair a éuala sí an cuairt—cuairt
 mar bead puir éigin ag cuirim ar an
 upláir.

“Céard é rin anoir?” ar ríre léir
 réim. “Rud éigin a éuit de'n balla,
 tá peanr. Ní péirín supab í Dpígróin
 a bain leir?”

Irted léiti go deirred. Ir ar éigin nár éuit an t-anam airte le neart uatdair. Agus ciarb' iongnad é? Di a leanb mairnead pinte ar an teallad agus a céitín beas ar dearg-larad ra teimé!

Irded an mátar éití tpearna na cirtseanaige. éóg i n-a baclainn i, ir éain di an cóta. Ni raib ann adt gur tártuis ri i. Tá éranrad ri leat-nóiméidin eile, di ri nó-hall.

Di értéidin i n-a túirredt anoir agus a tá láim rá muineál a mátar. Di ri ar craitad le teann faitéir agus, ar noóis, ag sol, cé nac go nó-mait a tuig ri an rgeál pór. Di a mátar "'gá múcad le pógaib ir 'gá bárad le deoraib."

"Céarú d'éitig éom, a Mama? Di mé ag bpionglóitig. Motuis mé tear agus ceap mé go raib mé ag tuit ruar, ruar ran rpeir, agus go raib an srian 'kam' dógad. Céarú d'éitig éom?"

"Se toil Dé é nár loirgedú me rceidin,—ní leir an rgeim, adt leir

an teimrò. Ó, a Úrígíoin, a peata
 bhig do mháthar, céaró a úéanraim ná
 maibhóctairde orm tú? Céaró a úéan-
 raó t'áthair? 'Sé Dia adubairt uim
 a teadé irteadé ar an nóiméad rin!—
 Ní' mé céaróé topann a cuais
 mé? Muna mbeadó rin ní tiorraim
 irteadé éor ar bit."

Úreathuis ri tairra. Úi gac ruo
 i n-a áit réim ar an mboro, agus ar na
 ballaib, agus ar an úrriúir,—adé fan!
 or comair an úrriúir tug ri fá
 deara an ruo ar an uilár. Céaró
 a bí ann? Colann beag gan ceann—
 colann bábhóige.

"Dairbre a tuit de'n úrriúir arís,"
 ar' an mháthair. "Nó comrair, 'ri
 fábháil t'anam tuit, a Úrígíoin."

"Ní tuitim a junne ri 'éor ar bit!"
 ar' an cailín beag, "adé ip amháid
 connaic ri go raib mé i gconntadairt
 agus cáit ri léim ó bharr an úrriúir
 le mé fábháil. A Dairbre beóct, tug
 tú t'anam ar mo fon!"

Cuaid ri ar a glúimib, tóg ceppán
 beag na bábhóige, agus pót go
 ceannra ceannamail e.

"A Mhama," ar rípe go bhrádaé,
 "ó táinig Mhám Éinn Óir, tá raitéfor
 orm go n-dearna mé dearmao ar
 Uairbhe boct, agus sup mó an rpeir
 a cuir mé i Mhám Éinn Óir 'ná ionti-
 re; agus féadé supad i ba dítre dom i
 n-a díaró rin! Agus tá sí marb anoir
 orm, agus ní béiré mé i n-ann labairt
 léiré arís go brádaé, ná a fáo léiré
 sup fearr uim mile uair—'reab,
 céad mile uair—i 'ná Mhám."

"Ní marb atá sí 'cor ar bit,"
 a deir an mátair, "atc gortuigte.
 Cuirpé t'atáir an ceann uiré arís
 nuair a éiocfar pé irtead."

"Dá dtuigfinn-re de bapp an
 tuirúir, a Mhama. ir go gcaillfinn
 mo ceann, aró' féiréir e cur orm arís?"

"Níorb' féiréir. Atc ní hionann
 tura ir Uairbhe."

"Ir ionann. Tá sí marb. Nac
 bpeiceann tú nac bpuil sí ag corpuige
 ná ag labairt?"

D'éisín do'n mátair an meiré seo
 a tháil.

Ní cuirpéad aon níó i n-a luige ar
 Uiréiréir nac fáib Uairbhe dáruigte

agus naé le ipe páháil a tús ri a hanam. Ní abrócáinn féin go raib an ceart aici, aét ní abrócáinn naé raib. Níl le ráó agam aét an méiré adubpar ceana: Cá b'fior dom-ra é? Cá b'fior duit-re é?

Cuiread Dairbhe an tráchnóna rin an t-aoib an énuic ran aic an éait rife agus Úrighoin na laeteannta fara rairparó úo i mearf na raithige ip na mblát. Tá méirini ag fap ag ceann na huaiße, agus tá nóinini ip bainne bó blióctáin go rairping i n-a timceall.

Roinn dúl a cóolaó do Úrighoin an oiréce rin, glaoirí pi anall ar a máctair.

"Mear tú, a Mama," ar rife, "an b'feicfid mé Dairbhe ar neam?"

"D'féidir le Ríg na Glóipe go b'feicead," aoir an máctair.

"Mear tú an b'feicead, a Dairbhe?" ar rife le n-a hatair.

"Tá a fíor agam go binn go b'feicfid," aoir an t-áctair.

Sunad é rin eadtra agus Oiréad Dairbhe go nuige rin.

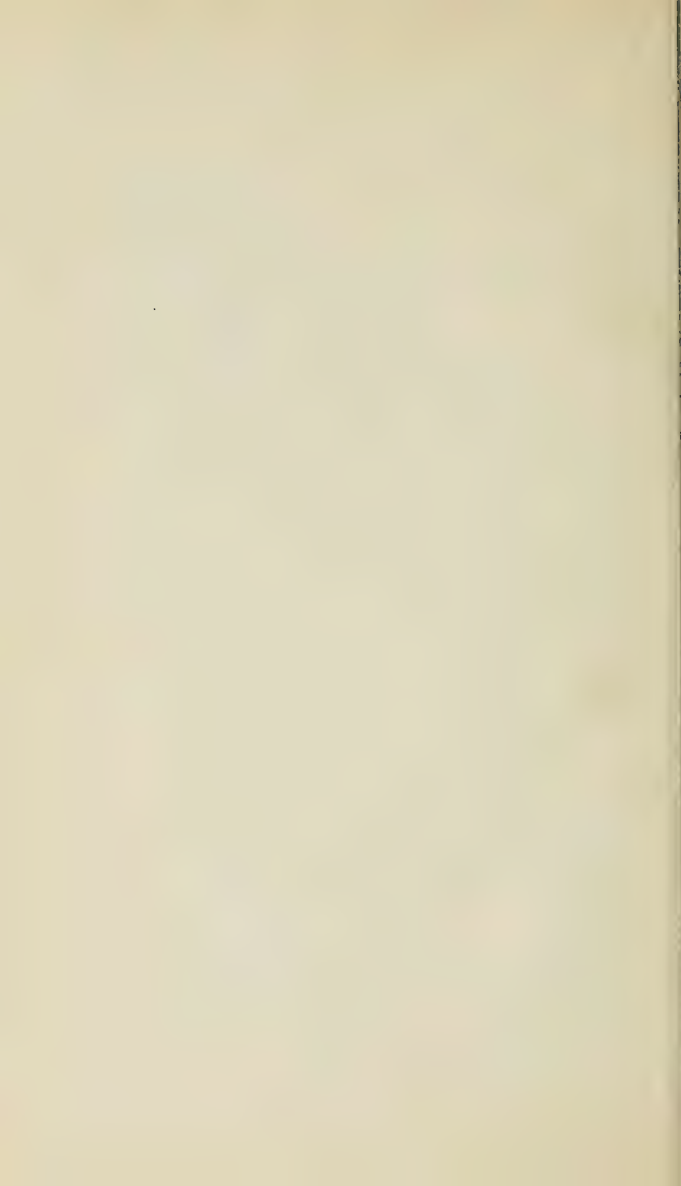
(A érioc rin).

Hožainin

na

nĕan.

Eogáinín na nÉan.

I.

Comhár a tápla roip Eogáinín na nÉan agus a mácair trádónna earráig poimí dul faoi do'n gréim. An déir-pead agus an geallán buide a dúala é agus (de peir mar mearaim) a o'innir dom' cáipití, na páinteoga, é. Na páinteoga a o'innir an rgeal uomra.

"Teapa uait irtead, a peada. Tá ré ag éirge fuar."

"Ní féobaim corruige go fóill beag, a máicín. Tá mé ag fanacht leir na páinteogaib."

"Cia leir, a maicín?"

"Leir na páinteogaib. Tá mé 'ceapad go mbéidí maí anro anocht."

Uí Eogáinín i. n-airde ar an aill móir a bi lám le binn an tige, é rocuigite go dear ar a mullad agus cúl bán a éinn le bun na fuinnreoige a bí 'gá pargad. Uí a ceann crocda aige, agus é ag bpeactnuagad

uairé ó dhear. 'O'feac a mátaíí ruzar
air. 'O'fector oi go páir a curu
spuaise i n-a hóir buide rap áic a páir
an spian as rgalatú ar a bhoigeann.

"Agur cé ar a bfuil ríad as
ceact, a leinó?"

"Ó'n Domán Teap—an áic a
mbíon ré i n-a ríampáó i gcóinnatúe.
Tá mé as fanact leo le reactmáin."

"Act cá bfuil ouic gur anóct a
tiocfar ríad?"

"Níl a ríor agam, act mé 'gá
ceapáó. Uaó míctú dóib' heic anro
lá ar bíc fearca. Ír cuimneac uion
gur coctrom an lae inóiu gu dípeac
cáimí ríad anurairé. Bí mé as teact
anior ó'n tobair nuair a cuata mé a
gceileadúar—ceileadúar binn meitíreac
mar bémír as páó: 'Támuiré eugac
apír, a Eogáinín! Sgéala eugac ó'n
Domán Teap!'—agur anroiu 'O'eic-
eall ceann aca táim—cúimil a
rgratán dem' leiceann."

Ní cúram a páó gur cúir an éainnt
reo an-iongnatú ar an mátaíí. Níor
labair Eogáinín mar rín leicé ríam
ríomne. 'O'feapáó oi gur cúir ré an-

tréimh iní na héanlaic agus sup
ionna uair a caitead pé iní an scoll
nó coir trága "as cainnt leo" mar
aveinead pé. Aet níor éirí sí eia
an fáil a mbead fonn éom mór rin
air na fáinteoga feiceal éiríe arís.
D'aicní sí ar a agair, com mair le
n-a glóiríad béil, go raib pé as riop-
rmaoinead ar fuo éigin a bí as
deanam imríde óó. Agus táinig
fóinnt mí-fuaimní ar an mnaoi
éiríde í péim, níó naé iongnat. "Dair
nóis, ir airtead an cainnt ó páirte
í," ar rípe i n-a hincinn péim. Níor
laóair sí ríno ór áro, ámtad, aet í
as éirtead le gac focal dá dtáinig
amad ar a béal.

"Tá me an-uaigneac ó t'páguis
riad mé san úpógmar," aveir an
garúr beas arís, mar éiríe a bead as
cainnt leis péim. "Díonn an oipead
rín aca le páó líom. Ní mionann iat
agus an éiríeac nó an gealban burde
a caitear bunáite a raogail coir an
éiríde san ngarrda. Díonn rgealta
iongantaca le n-aicéir aca i rtaoib
na gceíoc a m'díonn pé i n-a fáimrad i

geomharóide ionnta. Agus i n-éadaibh na
 bpaipigí briaóáin fan áit a mbáiretear
 na luingsir, agus i n-éadaibh na geadóirí
 n-áoi-geal a mblionn na ríge de 'n-a
 geomharóide ionnta. Iy parda parda an
 bealaó é ó'n Domhan Téar go dtí an
 tír reo: feiceann ríad 'é uile puo
 as teacó toib iy ní déanann ríad
 deapmao an éada. Iy parda liom
 uaim iad."

"Tar irteac, a ghráó gíl, iy téiróir
 a éovlaó. Pnéacrair leir an bhuacó
 tú mé fanair amuis i bpaó eile."

"Gabhairó mé irteac an ball beas,
 a maicpín. Níor maic liom iad a
 teacó agus fan mé annro le páilte
 a éur pómpa. Deaó iongnacó oréa."

Connaic an máicair naé paib don
 maic a beic leir. Cuairó rí irteac go
 buairdearta. Glan rí an bopa iy na
 daéaoipeaca. Nis rí na ríalal iy na
 miopa. Rus rí an an ríuab agus
 ríuab rí an t-urplár. Sgól rí an
 túlán iy na corcaim. Deapuis rí an
 lampa agus énoé an an mballa é.
 Cuir rí tuilleacó mona an an teimó.
 Rinne rí céao puo eile náir gábadó oi

a úéannaín. Annpín fúid ní of comair
na teimead as rmaoinead oi féin.

Táinig píobairne na spíoraige amac
asur topuis ar a póc cpoideamái.
D'fan an mátaí coir ceallais as
rmaoinead. D'fan an garúr beas
ar a fúideacán aepac as faipead.
Táinig na ba a baile ó'n gcimín.
Glaoid an ceapc éuici ar a héimínib.
Cuaid an lon dub ip an tpeoilín ip
mion-éaíne eile na coille to éor-
lad. Coirgead ar éoréán na gcuit-
eog ip ar méidlis na n-uán. D'ipuis
an gman go mall go faid ní i n-aice
le bun na rpeíne, go faid ní go dípeac
ar bun na rpeíne, go faid ní fá bun
na rpeíne. Séio gála fuar anoir.
Leat an tpeacádar ar an talam. Fá
deipead táinig Eogáinín ipreac.

"Ip baoglae nac ttiocfaid ríao
anoct," ar peipean. "D'féidip le
Dia go ttiocfaidip i mbárac."

Táinig an máidin lá ar n-a bárac.
Bí Eogáinín i n-a fúide go moe asur
é as faipead amac ó mullaé na
haille. Táinig an meadon lae.

Éáinig an veipeadó lae. Éáinig an
oirdce. Aéc, mo léan! níor éáinig
na fáinleoga.

“D’péiríu go bfeicimír éugainn i
mbárad íao,” arpa Eogáinín agus é
as teact irteac go brónac an oirdce
rin.

Aéc ní fácaðar. Ná ní fácaðar
éuca íao an lá i n-a óiaró rin ná an
lá i n-a óiaró rin arir. Agus ‘pép’o
veipeadó Eogáinín gac oirdce as
teact irteac óó :

“D’péiríu go mbeadó ríao éugainn
i mbárad.”

II.

Éáinig trácónna doibinn i nveir-
eadó an áibpeáin. Bí an t-aer glan
fionnfhuar tar éir múir báirtige. Bí
pólur iongantac pan domhan éiar. Bí
réir ceoil as na héantair pan scoill.
Ói tuan dá canadó as na tonntac-
aib ar an tráig. Aéc bí uaignear ar
ciorde an máipair agus é as ranaéc
leir na fáinleogaib.

Cluineadó go hobann glór nár
cluineadó pan áic rin le tuilleadó agus
luc-élaóain. Glór beag bíbeac.

ÓI MAI TONS AW ENOIBE SII
MORAIÇ AGUS É AS FATIAC
LEIS NO TÁMLOSÁIB.

Slór pann pìor-òinn. Ceileabair mear meiricead, agus é neam-òphtail le naon ceileabair eile dá dtasann ó gob éin. Le tuar lappað òimáin coirte beas dúb andear. Í as eic-eall go háro pan aer. Dá rsiatán leatna láirpe uiréi. Déanamh gab-láin ar a hionball. Í as gearrad na rúigead noimpe mar íaisio a caiteirde ar boğa. D'írlis pí go nobann, d'ionntuis pí, d'éirig arír d'írlis ir d'ionntuis arír. Annrin panne pí caol oipead ar Eogáinín, í as ladairt i n-áro a goða, gur luis ir gur neaduis pí i mbrollac an éarúirín tar éir a cairtil fáda ó'n Dóman t'ear.

"Ó! mo gráð tú, mo gráð tú!" arsa Eogáinín, 'sá tógáil i n-a dá láim ir 'sá pógad ar an gcloisínín dub. "'Sé do beata éugam ó na críocáib com-igteada! 'Bfuil tú tuirpead tar éir t'airtir uaisnis tar taitaib agus tar parrisib? Óra, mo míle míle gráð tú, a teactaire bis áluinn ó'n tír i n-a mbíonn pé i n-a fáinrad i gcomhairde! Cá bfuil do compánaig uait? Nó

céard t'éirigh t'ib an mbótar na te nac t'áinig r'ib poime reo?"

An fáid ir bí ré ag labairt mar ro leir an b'áinleois, 'sá pógad arir ir arir eile agus ag cuimilt a láimh go spádmar dá r'giatánaió t'ub-ghoma, dá r'ghómad beas t'earis, agus dá b'pollac geal cluámar, feol éinín eile anvear agus t'uirling i n-a n-aice. T'éirigh an dá éan ran aer annsin, agus 'ré an céad áit eile ar luig r'ad i n-a neid bis réin a bí foluigte ran eirdean a bí ag fáir go t'uis ar d'allaib an t'ige.

"Tá r'ad ar fáigáil ra t'eiread, a má:éirín!" ar ra t'ogáinín, agus é ag rit irtead go lútgáiread. "Tá na fáinleoga ar fáigáil ra t'eiread! T'áinig péipe anocht—an péipe a b'ruil a nead or cionn m'fuinneoisge-re. Déid an cúid eile éugáin i mbárad."

Érom an má:áir agus teann r'í léití é. Annsin cuir r'í r'aitir cum Dé or íreá, ag s'abáil d'uirdeáir leir ar uct na fáinleoga a feolad éuca. An laráir a bí i r'uilib an má:áir, cuirfead r'í doibnear ar éiride má:áir an t'ic.

Da páin é corlad Eogáinín an
oiréce rin.

Éáinís na páinleoga i noiaró a
céile anoir—i n-a gceann ip i n-a
gceann ar tóúr, i n-a bpéire ip i n-a
bpéire annrin, agus fá úireadó i n-a
rsgataib beaga. Nac ortá a bí an
t-átar nuair a éonnaic riad an tpean-
áit aríp! An éoil beag agus an
rpuicleán as gluaireadót trítí; an
tráig seál gáiméad; na puinnreoga a
bí i n-aice an tige; an tead féin agus
na sean-neadriada go úireadó mar
o'fásadár iad leit-éilidáin roime
rin. Ní raib átrugaó ar tado adt
amáin ar an mbuacáill beag. Úi seir-
ean níor ciúine agus níor míne ná
bíod. Da mínice i n-a fúidé é 'nás as
rit leir féin ar fúid na ugarrianta
mar ba gnátaó leir roime rin. Níor
cluinead as gáiride ná as gabáil
fuinn é éom minic ip cluintí. Má tús
na páinleoga an méid seo fá deara,
agus ní abrócainn nári tús, ip cinnte
go raib brón ortá faoi.

Éuaró an páinrad taric. U'annam

a d'bhreagáid Eogáinín amac ar an t-
 t-
 ar mullaic na haille as feadaint
 ar na fáinleogaib agus as eirteact
 le n-a sceileadair. Cainteod ré na
 huairéanna mar go Da minic ann
 é ó moic na maidne sup táinig an
 "tráctónna ghréine buide"; agus as
 toul irteac óó gac oíóce bíod an-cuim-
 re rsealta—rsealta dilne iongan-
 taca—aige le n-innreac dá mátair.
 Nuair a ceirtnigeod ríre é fa na
 rsealtaib reo, deireod ré i gcom-
 naide leiti supab ó na fáinleogaib
 o'fágaod ré iad.

III.

Deannuis an ragarc irteac tráct-
 nóna.

"Cia éadai bfuil Eogáinín na nÉan
 an ainm reo, a Eiblin?" ar reirean.
 ("Eogáinín na nÉan" a bí mar ainm
 as na maíadaib eile air i ngeall ar
 an gcion a bí aige do na héanlaic).

"Muiré, a dtair, ní raib ré
 tomh maic le fada an lá ir acá ré o
 táinig an raimrad. Tá luirne i n-a

leiceann nac b'paca mé ann fiamh
noime."

Órpeatnuig an rásairt go gearr
uiré. Tug seiréan an luirne rin fá
dearia le tamall, áct má tug, níor
meall sí é. Tug doime eile fá dearia
fseirín i asur, má tug, níor meall sí
iad. Áct ba léir gur meall sí an
mátsair. Ói deora i réilíob an trásairt,
áct ba Eiblin as fadógaob na teineab
ir na paca sí iad. Ói coct i n-a glór
nuair a labair pé air, áct níor tug
an mátsair fá deara é.

"Cá b'euil Eogáinín anoir, a Eiblin?"

"Tá pé i n-a fuidé ar an aill amuis
'as cainnt leir na páinleogaib,' mar
deiréann pé héin. Ir iongantac an
cion atá aige do na néimíob rin.
Ófuid a fíor asac, a átsair, céaró
vubairt pé liom an lá ceana?"

"Níl a fíor, a Eiblin."

"Ói pé 'gá páob gur gearr anoir go
mbéiró na páinleoga as imteact uairn
air, asur ar seiréan liom go coib-
eann. 'Céaró a déanpá, a mátsairín,'
ar seiréan, 'dá n-éatócainn-pe uoit
leir na páinleogaib?'"

" Δεσφρ κέαρσ ουβαίρτ τυρσ, α
Ειβλίη ? "

" Ουβαίρτ μέ λείρ ρσφαβαδ λείρ
αμαδ δεσφρ σαν α βείτ 'σάμ' βοδρυσάδ.
Αδτ τάιμ δεσφρ κειμήιυσαδ ριαμή ο ροιη
αρ αν ρυο ουβαίρτ ρέ δεσφρ τά ρέ δεσφρ
οέαναμή βυαίρδεαρτα 'οομ. Πάρβ'
αίρτεαδ αν ρμαοίneaδ 'οδ έ, α δέαιρ,—
έ ιητεαδτ λείρ ηα ράιητεοσαίβ ? "

" Ιρ ιομηδ ρμαοίneaδ αίρτεαδ έαδ-
αρ ίρτεαδ ι σεροίρε ράίρτε," αρ' αν
ρσσαρτ. Δεσφρ έυσ ρέ αν οομαρ αμαδ
αίρ ρέιη σαν ροκαί είλε α ράδ.

" Δεσφρ βρηνσλίορσις μαρ ιρ σφάταδ
λεατ, α θεοσάιηη ? "

" Νί ηεαδ, α δέαιρ. Τά μέ δεσφρ
καίητ λείρ ηα ράιητεοσαίβ."

" Δεσφρ καίητ leo ? "

" 'Σεαδ, α δέαιρ. Οίμηρ δεσφρ καίητ
λε κέιλε ι σκοίηαίρε."

" Δεσφρ κοσαρ. Κέαρσ α βίορ ρίβ α
ράδ λε κέιλε ? "

" Οίμηρ δεσφρ καίητ αρ ηα κρποδαίβ ι
βραδ υαίηη α ηβίσηη ρέ ι η-α ράιηραδ ι
σκοίηαίρε ιοηητα, δεσφρ αρ ηα ράιηρσιβ
ριαδάιηη ραν άιτ α ηβαίττεαρ ηα

luingsir, agus ar na caéradáib doí-
geala a gcomnuigeann na píste
ionnta."

Táinig iongnadó a éiríde ar an
págar ar máir ar an máir
poime rin.

"Tura a bíor as cup ríor ar na
neitíó reo agus iad-ran as éirteasó
leat, is corháil?"

"Ní mé, a átar. Iad-ran is mé a
bíor as cannt agus mire as éirteasó
leo."

"Agus an dtuigeann tú a gcuid
cainnte, a Eogáinín?"

"Tuigim, a átar. Nac dtuigeann
tura í?"

"Ní go ró-mait a tuigim í. Déan
ait dom ar an aill anpin agus
ruidríd mé tamall go míngro tú
dom céaró bíor ríad a páó."

Suar leir an págar ar an aill
agus fuid le hair an garúipín. Cuir
ré a lám pá n-a múineál is copuis as
dant cainnte ar.

"Míng dom céaró a bíor na páir
leoga a páó leat, a Eogáinín."

"Is iontó ruid a bíor ríad a páó

Uom. In iomrós ríéal bneas inriú-
ear riad dom. An bneac tú an
c-emin rin a cuairt taro anoir bneac,
a dtair?"

"Connaicear."

"Sin í an ríealairde in clirte orca
ar fad. Tá a nead rin fá'n eidean
atá as fá' or cionn fuinneoige mo
reompa-ra. Agus tá nead eile aici
ran Domhan Teap—aici féin in as a
céile."

"A' bpuil, a Eogainin?"

"Tá—nead beas alumn eile na
milte in na milte mile ar ro. Nac
airteac an ríeal é, a dtair?—a fá'ó
go bpuil dá teac as an bpuilneogin
agus san againne ac't don teac
amám?"

"In airteac go deimín. Agus cia
an róir tír i n-a bpuil an teac eile
reo aici?"

"Nuair a dúnam mo fá'ile feicim
tír uaigneac árbéil. Feicim anoir í,
a dtair! Tír iongantac uatmar.
Níl fá'ó ná enoc ná gleann innti, ac't
í i n-a macaire móir féiró fáinneac.
Níl coil ná fá'ar ná fá'ar innti.

act an talam dom lom le ciorde do boire. Saineam ar pad. Saineam fá do coraib. Saineam ar sac taoib díot. An spian as rpalpad of do cionn. San néall ar bit le peiceál ran rpeir. É go han-te. Anpro is anpúto tá ball beas péanao map a beas oileáinín i lár fairrge. Cúpla crann áro as páp ar sac ball aca. Farsad ó saoit agus ó spém aca. Feicim ar oileán te na hoileánaib peo aill áro. Aill mhór milltead. Tá rsoiltead inr an aill, agus inr an rsoiltead tá nead páinteoisín. Sin i nead m'páinteoisín-re."

"Cia t'innir an méto peo tuit, a Eogáinín?"

"An páinteos. Caiteann pí leat a raogail inr an típ rin, i héin ip a céile. Nac doibinn an raogal atá aca ar an oileáinín uaisneac útan i lár na tóirpeibe! Ní bíonn fuact ná pluce ann, ríoc ná rneacta, act é i n-a fámpad i gcoinnaróe. . . . Agus i n-a óiaró rin, a dtair, ní déanann riato dearmad ar a neio bis eile anpro i nÉirinn, ná ar an scoill, ná ar an

ppután, ná ar na fuinnreogaib. na ormpa, ná ar mo mátaip. Sác bliasain ran earrac cloireann ríad map a leab cogapnaigil i n-a scluair 'sá ríad leo go bfuil na coillte fá duilleabap i nÉipinn, ip go bfuil an spian as deallpuşad ar na báncaib, ip go bfuil na huain as méridiş, ip go bfuilimpe as fanact leo-ran. Agus fágann ríad plán as a n-áruv ran tív coimig-tiş ip imtişeann ríad rómpa ip ní déanann ríad ríad ná coimnaide go bfeiceann ríad barr na bfuinnreog uata agus go scluineann ríad glór na haðann ip méridleac na n-uain."

Ói an rásart as éirteact go haireac.

"Ó!—agus nac ionşantaac an t-airtear aca é ó'n Domán Teap! Fágann ríad an maðaire móv şainne i n-a nriaró agus na pléibte ápta macla atá ar a imeall agus imtişeann ríad rómpa go 'otaşann ríad go tci an muip móv. Amac leo tar an muip as eiteall i şcoimnaide 'şcoimnaide şan tuirpe şan tpaodab. Feiceann ríad ríor uata na tonntpaca tpeactan-

móra agus na luingsir as tpeadaó na
 díleann, agus na peolta bána, agus
 faoiseán agus cailleáca duba na
 faisnéis, agus iongantair eile naó
 bpeactair cuimniúgáó oirta. Agus
 psairte éirígeann saóó agus gála ip
 feiceann ríad na longa óá mbácaó ip
 na tóntreáca as éiríge i mullaó a
 céile; agus bíonn ríad féin, na creá-
 úir, óá tóuarigain leir an nsaóit agus
 óá ntealláó leir an mbáirtíó agus leir
 an fáile nó go mbaineann ríad amaó
 an tír fá óeiréaó. Tamall óóib
 annrín as imteáct ríompa agus íad as
 féadóint ar páirceannaib féarhára ip
 ar cóilltib bairr-ólara ip ar éruaóib
 ceann-árda ip ar loócaib leaóna ip ar
 aibneácaib áilne ip ar éaóraóib breaó-
 óa mar beaó i bprictiúiríó iongan-
 taóca agus íad as breaónuóáó oirta
 ríor uáca. Feiceann ríad óaóine as
 obair. Cluineann ríad beiríóíó as
 óéimníó, agus páirtí as óáiríóe,
 agus cloóa óá mbualáó. Áct ní
 ríadann ríad áct as ríor-imteáct nó
 go óeasann ríad go bpuáó na mara
 aríir, agus ní ríor óóib annrín go
 mbualéann ríad tír na héiréann."

Lean Eogáinín aip ag labhairt mar
 seo ar feadh i bpar, an pasairt ag
 éirteacht le gac focal dá ndúairt
 ré. Dúodar ag reanúir nó sup tuic
 an doréadar agus sup glairó an
 mádar irteac ar Eogáinín. Cuairt
 an pasairt a baile ag maectnam nó
 réin.

IV.

D'imtíis an luignara agus an
 meadhon fógmaip. Bí an Deiread
 fógmaip leat-caitce. De réir mar bí
 na laeteannra ag dul i ngioppact bí
 Eogáinín ag éirge ní ba bponaise.
 D'annam a labruigead ré le n-a
 mádar anoir, aet gac oróce poim dul
 a éorlad óó pógad ré go vil agus
 go diócrac í agus deiread ré—

“Glaoró oim go moe ar maidin, a
 máirín. Is beag an ppár atá agam
 anoir. Déiró ríad ag unteacht gan
 móran moille.”

Sealuis lá aluinn i lár na míora.
 Go luac ar maidin tug Eogáinín pa
 deara go raib na fáinleoga ag
 cpuinniugaó le céite ar bapp an
 tige. Níor coppuis ré ó n-a puir-

eadán ar feadh an lae rin. As teacht irteac dó trátónna, ar reirean le n-a mátaí—

“Déir ríad as imteacht i mbárad.”

“Cá b’ríor túit, a s’rád s’il?”

“Dubairt ríad liom inoiu é. . . . a máitín,” ar reirean arís, tar éir r’gataim dó i n-a tórc.

“Céard é héin, a leanbín?”

“Ní féadfaid mé fanacht annu nuaí a b’éar ríad imtígte. Cailtíó mé imteacht i n-éinoidí leo go dtí an tír i n-a mbíonn pé i n-a fáim-ríad i gcomhairde. Ní beiteá uais-neac dá n-imteodáinn?”

“Ó! a r’óir, a míle r’óir tú, ná labair mar rin liom!” ar’ an mátaí as breit air agus ‘sá fárgaó le n-a c’poidé. “Níl tú le éalód uaim! Ar ndóig, ní fárgá do máitín agus imteacht i n-oiad na b’áinleog?”

Ní dubairt Θοζαινίν focal aót i bógaó arís ir arís.

.

Sealuis lá eile. Bí an buacailín beas i n-a fuidé go mod. Ó t’ur lae bí na céadta fáinleog bailigte le

céile ar mullac an tige. Ó am go
 nam d'ímtiúgead ceann nó péipe aca
 agus d'ífilllead arís, mar beidís ag
 bpeatnuḡad ar an ainm. Tá
 beiread d'ímtiḡ péipe ar níor fill
 ríad. D'ímtiḡ péipe eile. D'ímtiḡ
 an bpeiomad péipe. Bí ríad ag
 teacét i ndíad a céile annsin go
 ná ríad acét aon rḡata beas amáin ar
 rḡatac an tige. Bí an péipe a táinig
 ar dtúir an tpeátnóna eapraíḡ úr rí
 mí ríonhe rín ar an rḡata beas rí.
 Ír corráil go ríad leirḡe oíra an
 áit rḡáil.

Bí eogáinín 'ḡá bpeiread ó'n aill.
 Bí a mátaír i n-a ríapam len' aír.

D'éiríḡ an rḡata beas éinín rían
 aon agus tḡadap aḡaró ar an Domán
 tḡar. Ag imteacét dóib tḡar bapí na
 coille d'ífill péipe ar aír,—an péipe
 a ríad a nead of cionn na fuinneoige.
 Anuar leo ó'n rípeír ag d'éanam ar
 eogáinín. Tḡar leo annsin, íad ag
 eiteall i n-aice leir an talamí.
 Cúimil a rḡiatáin de ḡuaró an
 ḡarúinín agus íad ag rḡuabad leo
 tḡar. Suar leo rían aon arís, íad

as labhairt go dhómad, agus ar go
bháit leo i ndiaid na cota eile.

“A mádar,” arsa Eogáinín, “tá
riad as glaothac orm. ‘Teapa
uait go dtí an tír a mbionn an srian’
as foillpugadh i gcomhairde ann,—
teapa uait, a Eogáinín, tá na
fairsisib fhaodta go dtí an
tíreall,—teapa uait, a Eogáinín na
nÉan! Ní féadaim iad a eiteas.
Beannaét agat, a máicín,—mo míle
míle beannaét agat, a máicín me
éiríde. Táim as iméadé uait
... tá na fairsisib fhaodta
... go dtí an tír i n-a mbionn ré
i n-a fáinid i gcomhairde.”

Leis ré a ceann riar ar gualainn
a mádar agus cúir ré ornaó ar.
Cuinead gol mná in an áit uaisiúg
úo—gol mádar as caoinead a
páirte. Ói Eogáinín iméiste i
bprochar na bpaínteas.

Cuair an fógáinín in an gceimpead
táirte agus bí an t-eapad ar fásáil
arís. Ói na coilte fá duilleabair. in
na huain as méridis, in an srian as

veallnuagáid ar na bántaib. Tráctona
glóimair san Aibreán éimig na fáin-
leoga. Bí polup iongantac ag bun na
rpeipe san iapéar mar bí bliadain an
taca rin. Bí péir ceoil ag na néan-
laid san scoill. Bí tuan ná canad
ag na tonntiadaib ar an tráig. Aét
ní maib don garúirín pionn-óan i n-a
fuirde ar mullaic na haille fá ríac
na bfuinnreos. Irtaig inr an taca bí
bean donraic ag caoi coir teinead.

" 'S a maicín mhúirniú," ar
pípe, "feicim na fáinleoga éugam
apir, aét ní feicfid mé tupe éugam
go deo."

Cuala na fáinleoga í agur iad ag
dul tar an dorar. Níl a píop agam
an scuata Eogainín í, mar bí pe na
míte míle i gcéin . . . inr an tír i
a-a mbíonn ré i n-a fáinraó i gcóm-
raic

(A chloic rin.)

ΓΟΛΟΙΝ.

Only the more difficult words, or words which illustrate some peculiarity of local usage in pronunciation, vocabulary, or idiom, are included in this γολοίν. As a rule only the meanings occurring in the text are noted.

Δ, poss. adj., his, her, their: note the usage in such locutions as Δ τῶά ῥύιλ, his two eyes; Δ τῶά ῥύιλ, her two eyes; Δ λεαῦ-ῥύιλ, his eye; Δ λεαῦ-ῥύιλ, her eye.

Δβρολόιο, -e, f., absolution (commonly *pron.* εαβρολόιο; ματεαμνάτ, *pron.* ματεαμνάτ is, however, the popular word).

Δελαίρε, a., free in motion, nimble, active.

Δξυρίν, gs. id., -ί, m., an addendum.

Διβνεαῦ, -νιζε, a., abounding in rivers.

Διὸδέιλ, -e, npl. id., f., exaggeration.

Διὸδέιλ, -e, a., awful.

Δίλλ (pron. Δίλλ in Iar-Chonnachta), -e, -επεαῦ, f., cliff, boulder, rock; in the Ros Muc district Δίλλ is applied to any large rock or boulder, even though it be far from reaching the dignity of a "cliff"; εαρηαιζ is restricted to a rock standing in water.

Δίλλεάν, -άν, npl. id., m., a beautiful object, εα νεατ αν τ-Δίλλεάν έ, he was a charming sight, he made a pretty picture.

Δινηίρε, gs. id., npl. -ὄτε (also Δινηίρε), m., an animal, a brute.

Δίρο, -e, f., attention, heed; ιρ ιομὸα ῥυαιμ έεολμάτ Δ βί τε ελοίρεαίτ, αν τέ Δ μβεαὸ Δίρο Διζε οηῦα, many were the musical sounds which might have been heard, if one had ears to hear them.

Διρμίζιμ, -μεαμ, m., I count, reckon; ní Διρμίζιμ βάβόιζιμ, not to say a doll, much less a doll.

Διρ, -e, f., side, back, etc.; ταρ Διρ, Δρ Διρ back, backwards; ῥάξαιμ λεμ' Διρ, I εισετ, I solemnly declare.

- Διτρεᾶς, -τιζε, a., curious, odd; ἄς εὐεῖρα ἄ
δ' αἰρετιζε 'νά ἄ ἐεῖτε, the oddest imagin-
able tricks (lit. every trick odder than the
one before).
- Διτ, -ε, npl. -εᾶςα and -εᾶννα, f., place; γαν
διτ (followed by loc. rel.), ἔν the place
where; often almost = whereas, inasmuch
as.
- Διτ:ε, gs. id., f., acquaintance; ναὶ ζουμπίρε
δ. ἰ n-αἰνε ὄι, to whom B. would not be
introduced.
- Δμ, gs. -α, npl. -ᾶννα, -ᾶνντα, time; ἀμᾶνντα,
at times, sometimes; ἀμ ὀννέρι, at dinner-
time; τὰ ρέ ἰ n-ἀμ κοῦλατα, it is bed-
time; δὶ ρέ ἰ n-ἀμ αἰσι, it was time for
her.
- ἀμας, adv., out; in phr. ἀμας ἀνρη, "out
here," bye-and-bye.
- ἀμῆς, conj., however (a living word in Iar-
Chonnachta amongst good speakers).
- ἀμαςαῖν, -ε and -ῆνα, f., hurt, harm, damage.
- ἀνν, in phr. ρεαρ ἀνν ρέιν, a man apart, a man
sui generis.
- δοῖβνεαρ, -α and -νιρ, m., delight; δοῖβνεαρ
ουῖνε ἄ τοῖτ, a person's will is his delight
("everyone to his fancy").
- ἀολ-ῆεᾶλ, -ῆτε, a., lime-bright, as white as
lime.
- ἀονηαῖε, -ε, a., lone, solitary (this, not ἀονηας,
is the adj. in use).
- ἀρη, in phr. ἰ n-ἀρη ἄ ζοῦα, at the top of her
voice
- ἀρηαῖνζ, -ε, npl. -εᾶςα and -ῆε, f., a "stitch"
in the side, a dart of pain.
- ἀρηυρ, -υιρ, npl. id., m., abode.
- δᾶβος, -όιζε, -οζα, f., a doll; dim. βᾶβόζιν,
gs. id., npl. -ῖ, also f. (*not* m).
- βαεᾶ, -νν (and βαεε), npl. -αῖ, f., the arms,
at armful; ἰ n-α βαεᾶνν, in her arms, on
her arm.
- βᾶζαιρε, -ηεα, m., act of threatening, nodding.
ἄζ βαζαιρε ἄ μῦλλᾶς, rearing their frown-
ing crests.

- Bainim, -nt, v. tr. and intr., I cut, take, etc.;
 a bain leir, that meddled with it; bain an
 lairte 'e'n uoir, unlatched the door;
 níor bain sí méar 'óá ríóin, a somewhat
 slang expression = "she did not cry halt;"
 níorb' fása a bain ré ar, he did not take
 long (to complete a journey): go mbaineann
 rias amač an tír, till they reach land.
- Bainne bó bliocáin, m., buttercup (*ranunculus
 auricomus*).
- Bainc, -e, f., act of cutting, taking, etc.: as
 bainc eáinne ar, getting talk out of him;
 making him talk; as bainc ríeálda arca,
 making them tell stories.
- Bairbre, gs. id., f., Barbara (almost the com-
 monest female name in the district).
- Baircím, -ceáó, v. tr., I baptise, christen.
- Báicím, -áceáó, v. tr. and intr., I drown, founder
 (of a vessel).
- Báibán, -áin, npl. id., m., a stammerer, a
 dummy.
- Báil, -ail, npl. id., m., limb, spot; ar bail
 beas, just now.
- Bán, -áine, a., white, fair-haired; (of a road,
 etc.), bare.
- Bán, -áin, and -ta, m., lea-land, pasture-land.
- Báraal, -ail, npl. id., m., a drake.
- Bárr, -airr, npl. -a and -anna, m., top, etc.;
 mar bárr ar, in addition to, "on the top
 of"; le bárr ríméiro, with excess of joy,
 in pure delight.
- Bárr-šlar, -aire, a., green-topped (of woods).
- Bárršce, gsf., id., killed, dead.
- Bealač, -aiš, npl. id. and -aiše, m., way, etc.;
 in phr. ar an mbealač, "out of the way,"
 beyond bounds, wrong.
- Beartli, gsf. id., "Bartly," one of the common-
 est names in South Connacht
- Béic, -e, npl. -í and -eáca, f., cry, roar.
- Béile, gs. id., npl. -lí, m., a meal.
- Beiríbeac, -óis, npl. id., m., a beast, especially
 a beast of the ox tribe.
- Beo, gs. id. and bí, npl. beóca, m., lite: in phr
 le mo beo, as long as I live.
- Bíbeac, -ois, a., tiny.

- βῆνη**, -ε, npl. βεάννα, f., gable.
βοῦτα, gsf., id., npl. -ί, m., an occasion; βοῦτα ἀμᾶν, once.
βοῦζ, gs. id., npl. id. and -ί, bow.
βορῶς, -οῖζε, -α, f., slap, smack.
βράϊτλιν, gs. id., npl. -ί, m., sheet.
βρέαζάν, -αῖν, npl. id., m., toy.
βριεφάρτα, gs. id., npl. -ί, m., "breakfast."
βριονζλόυρεαῶ, -οῖζε, f., act of dreaming.
βυαίε, gs. id., npl. -τε and -τεαῶ, f., a field where cattle are kept, a paddock.
βυαίλιμ, -αλαῶ, v. tr., I strike; βυαίλιμ ποῖμ, I "strike" (go) west; βυαίλιμ ἵρτεαῶ, I enter (a house, etc.); βυαίλιμ ἀν βόταρ, I "strike" the road, I start (on a journey, etc.).
βύκτε, gsf. id., npl. -ί, m., tress, curl (of hair).
βυρόεαῶ, -οῖζε, a., thankful; ζο βυρόεαῶ βεάνναῶταῶ, thankfully and gratefully.
βυρόεαν, -νε, -εαντα, f., band, company; ἀν βυρόεαν βάλθ, "the Dumb Band," a well-known game amongst children and at fire-side ριαρφαί.
βυν, -οῖν, -ουα, npl. id., base, foundation; βυν να ρπέιμ, the horizon.
βυνάιτε, the greater part; βυνάιτε ἀν ἔεαο ρζείλ, the greater part of the first story.

ἄδωιμ, -ῶμα, -ῶρητα, -ῶραῶ, f., help; ἔαμῖς πο ἄδωιμ υἱῶι, came to her assistance.
ἄλλεαῶ (-λίζε, -εαῶ) οὐβ, f., "black hag," applied both to the cormorant (*phalacrocorax carbo*) and to the shag (*phalacrocorax graculus*), our two commonest *pelecanidae*.
ἄλλιμ, -λεαῶ and -λεαῖμαῖντ, v. tr., I lose; ἄλλεαῶ ἀν τ-αῶιμ, the father died.
ἄιτεαῖμ, -ἔτε and ἄιτεῖμ, m., act of throwing, spending, using up; ἄς ἄιτεαῖμ ἀμῖρῖμ οὐῖβ ρέιν, amusing themselves; ἄς ἄιτ' εαῖμ ἰέιμ, jumping.
ἄναῶ, -ητα, m., act of singing; ἄι οὐαν οἶ ἄναῶ ἄς να τονηραῶαῖδ ἄμ ἀν τηῶιζ, the waves were intoning an anthem on the beach.
ἄοι, gs. id., f., act of weeping.
ἄοιμεαῶάν, -άιν, m., act of crying.

- CAOINTEAC,** -tíge, a., crying, wailing, moaning (of the sea).
CAOL, -solle, a., slender; in phr. caol dímeac, quite straight; ḡinne rí caol dímeac ar E., made straight for E.
CAOL-CEANN, gs. -cinn, npl. id., m., comely head.
CAORÉANN, -ainn, npl. id., m., quicken tree, mountain-ash (*sorbus aucuparia*).
CÁR, -áir, npl. id., m., case; an éaló cáir oe, in the first place.
CARAD, -rta, m., act of twisting, turning; as carad puirt, "turning a tune," singing or liltng.
CÁRÓÁIL, -áil, f., act of teasing wool, etc., act of scrubbing very hard.
CARÉANNAC, -aíge, a., kind-hearted.
CARÓIGÍN, gs. id., npl. -í, m., a little cassock.
CATAC, -aíge, a., curly-haired.
Cé, interrog. partic., where? (Fairly general in Connacht for cá ?)
CEÁCṬAR, distrib. pr., either; with neg., neither.
CEALÍṬAR, -air, npl. id., m., face, visage.
CEANN, gs. cinn, ds. cionn, npl. cinn and ceanna, m., head; one, an individual; i n-a ḡceann ir i n-a ḡceann, one by one; Ṭar ḡcionn, towards us.
CEANN-ÁRṬ, -áirṬe, high-headed, lofty (of mountains).
CEANN-ÉATAC, -aíge, a., curly-headed.
CEÁRṬ, -a, -anna, m., quarter, point of the compass.
CÉARṬ, interrog. pr., what sort? followed, like cia an rópṭ in Con. vernac., by nom. nṡ gen.; the etymology is not obvious).
CÉARṬÓ, -rta, m., act of torturing.
CEILEACṬAR, -air, m., twittering, chirping.
CEILT, -e, f., act of concealing, denying.
CÉMPREAC, -ríge, -reaca, f., song-thrush (*lanius musicus*).
CEIRTḠÍM, -niuḡadó, v. tr., I question.
CIA UAN ṬÁ ḠÍ, to whom does she belong (of family)? i.e. what is her surname?
CIAL, ceile, f., sense, meaning; cur i ḡciall, act of signifying, pretending.
CÍMÍN, gs. id., m., pasturage.

- Cinnt**, -e, f., act of failing, surpassing; *tá pé ag cinnt orm*, I cannot succeed, "it beats me."
- Cion**, ceana, m., affection, regard.
- Ciotóg**, -óige, -a, f., left hand; *ar éadó na ciotóige*, on the left.
- Cíúneadh**, -air, m., calm, quietness; *i gcíúneadh na maidne*, in the morning quiet.
- Ciumair**, -e, npl. -mra and -eada, f., edge, border.
- Cladaic**, -aic, npl. id., m., beach.
- Clairé**, gs. id., npl. -ada, m., a fence, esp. a stone fence.
- Cleactaó**, -ta, m., act of practising, frequenting.
- Clipeadó**, -rae, m., act of failing; *fuair sí ag clipeadó uirthi*, a matter in which she was not succeeding.
- Clirim**, -raeo, v. tr., I fail (with *ar*).
- Clochar**, -air, npl. id., m., a group of boulders on a hillside or elsewhere.
- Cloigeann**, -ginn, npl. id., m., also gs. -gne, npl. id., f., skull, head.
- Cloiginín**, gs. id., npl. -í, m., little head.
- Cloir**, act of hearing, *ir cloir uim*, I hear.
- Cluar**, -aire, -a, f., ear; *tá cluar air*, he is listening attentively.
- Cluámar**, -aire, a, warm, comfortable.
- Cnapac**, -aic, a., knotty.
- Cogannaic**, -e, f., a whispering, the act of whispering.
- Cóilín**, gs. id., m., "little Coim," the commonest diminutive of the name in *Iar-Chonnachta*, coming through the English form "Colman."
- Coirgeadó**, -ge, m., act of restraining, stopping.
- Coirgim**, -geadó (also *coirg*), v. tr., I prevent, stop, restrain, *coirgeadó de uimroán na gcuileog*, the buzzing of the flies stopped.
- Comluathar**, -air, npl. id., m., company, family, household; *comluathar fear*, the company of men, *pin a raib de comluathar ann*, that was the entire household.
- Corr**, a, occasional, odd; frequent as prefix, as in *corr-fear-óine*, a few old people.

- CORR** (gs. cuirre, npl. corra) éirg, f., the common heron (*ardea cinerea*).
- CORRUIGIM**, -ghe, v. tr. and intr., I move: corruig leat, hurry on, "stir yourself."
- CÓIMNEAR**, -a, and -ta, a., comparison, act of comparing; i gcóimnear le, compared with.
- COIMTÍZEAC**, -gíze, a., foreign, strange.
- COINGBÍGIM**, coingbheáil, v. tr. and intr., I keep, preserve.
- CÓIRIÚITE**, gsf. id., a., arranged, disposed.
- COIRIUGIM** (also coirreacaim, coirriugim), coirreacan, v. tr., I bless, make the sign of the cross on; coirriug (*pron.* nearly coirriug) pé é féin, he blessed himself.
- COMAIRIAC**, -riú, m., act of counting.
- COM-ÓEANTA**, gsf. id., a., well-formed.
- COMNAIÖE**, -öte, f., act of staying, dwelling; i n-a bfuil a gcóimnaioe, where they live; atá comnaioe ar mo ídgar, that my priest lives.
- COMPÁIAC**, -aig, npl. id., m., companion.
- CONGNAM**, -ganra (also -aim), m., help; canis oo éongnam uirtí, came to her assistance.
- COR-NOCTUIGITE**, gsf. id., a., barefooted.
- CÓTA**, gs. id., npl. -aí, m., coat, coat-like garment, petticoat.
- CÓTHOM**, -uime, a., even; cóthom an lae inniu . . . anuairíó, this day twelvemonth (past).
- CRAITEAO**, -ete, m., act of shaking; ar craitíeao, trembling.
- CRÉACÚR**, -úir, npl. id., creature (often used as term of pity and endearment).
- CRÍÖC**, -íde, -a, f., end, limit; territory.
- CRUIPLAC**, -aig, npl. id., m., "the circling sea-shore."
- CRÖCÁIM**, -aó, v. tr., I hang, I raise; cröc a ceann, raised her head.
- CRÖCÁÖ**, -éta, m., act of lifting, raising; 'gá cröcáö zo bheag, "lifting" it finely (of a song).
- CRÖIÖE**, gs. id., npl. -öte, m., heart; cröiöe mo döire, the centre of your palm.
- CRÖTAC**, -aig, m., the common curlew (*numenius arquata*).

- Ερωτή**, -αίθε, -α, f., "croagh," "reek," mountain.
Ερωτούργαέ, -αίγε, a., hard-pressed, busy.
Ευαίητ, -αίητα, -εαίητα, f., visit; αη ευαίητ, of a particular visit; αη ευαίητ, visiting.
Ευαίητέμιαέτ, -α, f., act of visiting.
Ευιο, in phr. οεμ' ευιο ήείν, of my own.
Ευιλοσ, -όίγε, -α, f., a fly.
Ευιμίμ, -ιμίτ, v. trs. and intrs., I rub (οε, to, against).
Ευμίν, gs. id., m., Cuimin (one of the characteristic personal names of the district).
Ευμίνε (gs. id., f.) cinn, memory.
Ευμίνεαέ, -μίγε, a., mindful; νόμ' ευμίνεαέ λείρ, which he did not recollect.
Ευμίνμίζμ, -μίζαό, v. intr., I remember: ευμίνμίζ ήί υμεί ήείν, she remembered herself, bethought herself.
Ευμύρε, gs. id., f., a measure, a good measure, a large number or quantity.
Ευμύρα, cym. v. tr., I put, etc.; cym. ομτ, dress yourself; εο εμύρμιν ήαιομ ήε ήαναμ α cαμ, that I would say a prayer for the soul of her friend; cym. ήαιομ cym. οέ, said a prayer to God.
Εύμ, in phr. ήί θέαηαό ταοα εύμ υι αέτ, nothing would do her but.
Ευτίμ (caitín), gs. id., npl. -α, m., little cat, cat.
Ευλαό, gs. id. and -αό, npl. -εαα and -λαα, f. and m., suit of clothes, dress; ευλαό αν αίρμιν, the Mass vestments.
Ευύταε, -αίε, m., act of covering, protecting.
Ευμ . . . τμ ήείε, act of turning over in the mind, debating.
Ευμείμ, gs. id., npl. -ι, m., a small curragh.
Εύμιαμ, -αίμ, m., care, concern; ήί εύμιαμ α ήάό, there is no need to say.
Ευτάέ, -αίε, m., madness; ευτάέ ήεμζε a frenzy of anger.
Εύταίμ, -ε, a., shy.
Εύταίμιαέτ, -α, f., shyness,
Θαόαέ, -αίόε, -α, f. and m., vessel, tub.
Θαοηαίυε, gs. id., npl. -όέε, m., human being.
Θέαο -είο, npl. id., m., a tooth, a row of teeth.

- Díreáim, -iazaó, v. tr. and intr., I straighten, direct; díreá . . . amair ra leabaíó, sat up straight in the bed.
 Díreab, -eibe, -a, f., wilderness, desert.
 Dózaó, -óizte, m., act of burning.
 Doiman Tiar, the Southern World or Hemisphere, the South.
 Doiman Tiar, the Western World, the West; also, the western heavens, the sky in the West.
 Drioiúeac, -a, f., magic.
 Drioiúin, gs. id., npl. -í, m., the wren (*trogodytes parvulus*).
 Driúim, -úim, npl. id., m., a dresser.
 Driúim, vbl. n. id., and driúeaim, v. tr. and intr., I close; (with le) I draw near (le, to).
 Duán, -aine, npl. -anta, f., poem, hymn, anthem.
 Dúil, -e, f., desire, will; tá mo dúil, I take delight in.
 Duine, in phr. i n-a nouine 'r i n-a nouine, in ones, one by one.
 Dúilín, -e, -te, f., a stony beach.
 Eacra, gs. id., npl. -aí, m., adventure, story (of adventure).
 Eanáir, gs. id., f., intercession.
 Éalúim, -lóó, v. intr., I steal away, escape.
 Éanlaí, -e, f., birds (collectively); in s. l. takes pl. art.: na héanlaí, the birds.
 Ear, -a, npl. id., m., waterfall.
 Éanna (Éanna), gsf. id., m., Éanna, "Eada," a name common in the district down to the last generation.
 Earlán, -án, npl. id., m., an infirm person.
 Eirean, gs. -in, m., ivy (the Connacht vernac. is eibeán; cf. zúibe for zúibe, maḡ uíbh for maḡ uíbh, etc.)
 Éinín, gs. id., npl. -í, m., small bird; chick.
 Eiteac, -tiz, m., act of refusing, denying.
 Eiteallaim, eiteall, v. intr., I fly.
 Fá, prep., under; fúro rí fúiti, she sat down; fá méadon lae, at or about midday.
 Fáctar (*rectius connactar*), pass. (or auton.), past of éim, used in phr. fáctar dom, oíten b'fáctar dom, it seemed to me

παυτή, -αίτε, m., act of kindling, blowing (the fire).

πάζαι, -αίε, f., act of finding, getting; απ πάζαι, to be found, found, present.

παμικμ, v. tr. and intr., I protect; I beware have a care; παμικ ναε βάν-μυαδ άτά πέ, "take care is it auburn-haired he is" = "stay, he may be auburn-haired after all."

πάμλεος, -οίε, -α, f., the swallow (*hirundo rustica*); also άμλεος, αμλεος (Aran). The popular name in the district, however, is λιαβός λιαβαιη, from a fancied resemblance to the bat.

παρη, gs. id., m., act of watching, observing (also παρηαδ).

παρηζμ, πάρζαδ, v. tr., I press, squeeze (le, against).

παίτε, gs. id., npl. -εαεία, f., a green, a lawn.

πάναι, gs. id., m., slope, declivity; le πάναι, downhill.

παν, -αινε, a., faint.

παοθαη, -αιη, npl. id., m., blade; δι παοθαη ι η-α ήύιλιδ, his eyes were flashing.

παοιλεάν (pron. παήιλεάν), -άιμ., npl. id., m., seagull (*larus*).

παοιρτεαν, -ιμ, npl. id., m., (this is the local usage), confession.

παρζαδ, -ρηεία, m., act of sheltering.

πάρζαδ, -ρηεία, m., act of squeezing, pressing.

πεααμ, -αδ, v. tr. and intr., I bend, bow.

πεαδός, -οίε, -α, f., plover, esp. the golden plover (*charadrius plumialis*), perhaps the commonest of its family.

πεαπαε, -αιε, a., knowing; ιη πεαπαε υομ, also ιη πεαπαε με, I am aware; μυδ ναε πεαπαε υοιτ-πε νό υομ-πα, a thing which neither you nor I know.

πειτεαιμναε, -αιε, a., suitable.

περην, gs. id., npl. -ι, m., a present, a "fairing."

πειρηίε, gsf. id., a., arranged, settled (in Con. very common of a garment: δι α λεινε πειρηίε αιη, his shirt was drawn on him, fastened on him).

πειρηιυζαδ, -ίε, m., act of arranging; act of fastening on, etc. (of a garment).

πειάαιν, -ε, a., wild.

- Ῥιῶνάριε, gs. id., f., presence; ἰ ὄρ. (with g.),
in presence of, before.
- Ῥιονν-ῶάν, -ῶάνε, a., fair-haired.
- Ῥιοννῆϋαρ, -ῶάνε, a., cool.
- Ῥιον-ῆῖλιῶεῶετ, -ῶ, f., true poetry.
- Ῥλαῖτεαρ, gs. -ῶίτ, npl. id., Heaven, the heavens.
- Ῥλιῶε, gs. id., f., wetness.
- Ῥοῖλλῖριυῖῶ, -ῖῖτε, m., act of revealing
- Ῥοῖτ, gs. Ῥοῖτ, npl. id. and Ῥοῖτε, m., hair of
the head.
- Ῥοῖῶ, -οῖῶ and -οῖῖ, m., heather.
- Ῥοῖῶίτ, -ῶίτ, f., act of serving, attending;
Ῥοῖῶίτ ἄν ῶίῖνν, act of serving Mass.
- Ῥοῖῶίτ Ῥοῖῶίτ, the beginning of a nonsense
rhyme used in children's games.
- Ῥοῖῶίτ, -ῶίτ, npl. id., m., reverberating report,
booming.
- ῤῶῶίτ, ῤῶῶίτ, v. tr. and intr., I take, go: an
ῤῶῶίτ ῤῶῶίτ ἄν ῤῶῶίτ, the passer-by (ῤῶῶίτ
ῤῶῶίτ is a new future formation which has
replaced ῤῶῶίτ in C.)
- ῤῶῶίτ, -ῶίτ, npl. id., m., dog (ῤῶῶίτ has prac-
tically replaced ῤῶῶίτ in the district, and
is applied to dogs of all descriptions).
- ῤῶῶίτ, -ῶίτ, f., sand: gs. ῤῶῶίτ, used as
adj., sandy.
- ῤῶῶίτ, -ῶίτ, a., sandy.
- ῤῶῶίτ, -ῶίτ, m., act of rejoicing.
- ῤῶῶίτ, gs. id., laughing (of eyes).
- ῤῶῶίτ, gs. id., npl. -ῶί, m., laughter.
- ῤῶῶίτ, gs. id., npl. -ῶί, m., "gale," wind, breeze.
- ῤῶῶίτ, -ῶίτ, npl. id., m., a child, especially a
little boy; in the district ῤῶῶίτ is applied
to a young child of either sex: ῤῶῶίτ ῤῶῶίτ
= little boy, ῤῶῶίτ ῤῶῶίτ, little girl (ῤῶῶίτ
ῤῶῶίτ is not very common, and ῤῶῶίτ is
scarcely used at all, though, of course,
understood).
- ῤῶῶίτ, gs. ῤῶῶίτ, ῤῶῶίτ, npl. ῤῶῶίτ, etc., m., spear,
javelin; beam (of light); ῤῶῶίτ ῤῶῶίτ,
rays of light.
- ῤῶῶίτ (-ῶίτ, npl. id., m.) burῶe, the yellow
bunting or yellowhammer (*emberiza citrin-
ella*).

- Ξαλ-ξάμε**, γs. id., npl. -ί, m., bright laughter, ringing laughter.
Ξαλλ, γs. ξάλλ, npl. id., m., pledge, etc. in phr. **ξαλλ** **λε**, like, compared to; **βα ξαλλ** **λε** **πέριλαϊβ** **α** **πέσο**, her teeth were like pearls.
Ξαλλαό, -λα, m., promise; **δαιν** **ξαλλαό** **οίον**, exacted a promise from me.
Ξαλλαιμ, -λαό, -ομαιμ, v. tr. and intr., I promise, vouchsafe, **ξαλλαό** **οίον**, it has been granted (vouchsafed) to me.
Ξαλλίτα, γsf. id., a., promised, granted, appointed.
Ξαυλιξίμ, -υξάό, v. intr., I grow bright; dawn (of a day).
Ξαμ-ξσοό, -οίξε, a., purblind.
Ξαυ, -α, -τα, m., affection.
Ξαυνεαό, -αίξε, a., snub-nosed.
Ξαυναό, -ητε, m., act of cutting; **αξ** **ξαυναό** **κομαριτα** **να** **χοιρε** **υιρη** **πειν**, making the sign of the cross on herself; **αξ** **ξαυναό** **να** **ρηξεαό**, cutting the way, making speed.
Ξαυη-δουαό, -αίξ, npl. id., m., a stripling.
Ξένλιμ, -λεαό, v. intr., I yield, admit.
Ξέννεαό, -μίξ, m., act of lowing.
Ξουάν, -άν, npl. id., m., a small plot (of ground, grass, etc.)
Ξουμαό, -α, f., shortness; **αξ** **ουτ** **ι** **ηξουμαό**, growing shorter.
Ξουνάν, -άν, npl. id., m., a gelding, a horse.
Ξυμρεαό, -ριξε, -α, f., (*pron.* **ξουμρεαό**), a little girl; dim. **ξυμρεαό** **αίν**, γs. id., npl. -ί, f.
Ξυνοσμ, -αό, v. tr. and intr., I clean, clear; **ξλαναίμ** **λιον**, I "clear off," disappear; **νί** **τύριξε** **α** **οίννεαη** **καίτε** **αίξε** **νά** **ξλαναη** **πέ** **λειρ**, the instant he has finished his dinner he clears off.
Ξυν-μεαδαιη, -ομαό, f., in phr. **οε** **ξλαν-μεαδαιη**, by memory, by rote.
Ξύε, γsf. id., a., clear.
Ξυοτε, γsf. id., a., charming, delightful.
Ξυσοαη, -αίη, m., chatter.
Ξυνν, -ε, a., pure, clear.
Ξυνίη, -ε, npl. id., f., countenance.
Ξο **cé**, interrog. pr., what? (doubtless a fusion of **ξοιπέ** and **εία**).

Ζοῖτί, (vernac. for ζοταῖοε, npl. of ζοῦσο, -αῖοε, -αῖοε, m.,) antics.

Ζοῖμιο, in phr. ζο ὅτι λε ζοῖμιο, until lately.

Ζυμνεος, -οῖζε, npl. -α, f., hedgenog (*ermine* and *europhaeus*).

Ζυραδαιμ, -αῶ, v. tr., I beat; ζυραο λεατ ριορ, be off down.

Ζυροαῖλ, -άλα, f., a whipping.

Ἡέμ, colloquial for ῥέμ (Ἡέμ, not ῥέμ, is the pronunciation); ὅεμ' ἔμιο Ἡέμῖν Ἡέμ, of my very very own.

Ἡοβαῖμ (for ὀ'ῥοβαῖμ, apparently 3rd s. past of ῥόβηαιμ, -βαῖτε and -βαῖμ, v. tr. and intr., I commence, undertake), in phr. Ἡοβαῖμ (also Ἡοβαῖμ) ζο, it had like; Ἡοβαῖμ ζο μβαῖτῆρε (note tense) ἱ. she had like to be drowned.

Ἰαλλεῶ, in phr. α ἔμιο Ἰαλλεῶ αῖμ, to compel him. Ἰαμιαῶτ, -α, npl. id., f., an attempt; ἔμζ ρα Ἰαμιαῶτ ρά, she endeavoured.

Ἰαμιαῖο, -ῆα, f., act of asking, seeking; αη Ἰαμιαῖο, missing, "to seek."

Ἰαῖταρ, -αῖμ, m., the west.

Ἰῖ-οαῖαῶ, -αῖζε, a., many-coloured.

Ἰμῆιαν, -ῆεμ, a., very distant.

Ἰμεαλλ, -μῖλλ, m., edge, border, hem; Ἰμεαλλ να ῥῥέμρε, horizon.

Ἰμνῖοε, gs. id., f., anxiety; ἡ Ἰμνῖοε ταπα αε ὀεαῖαμ Ἰμνῖοε τῖ αῶτ, the only thing that was troubling her was.

Ἰμῆεαῶτ, gs. -α, npl. id., f., departure, etc.; Ἰμῆεαῶτα, doings, adventures.

Ἰοητμῖμ, -οῦ and -υῖαῦ, v. tr. and intr., I turn.

Ἰοηραῶ (gs. -αῖο, npl. -ῖο, m.) Ἰμιαῶ, squirrels (*sciurus vulgaris*).

Ἰοραζον, -ῶν, m., loving diminutive of Ἰορα, "Jesukin" ("Ἰρῦεαῖν" is the name of the Child Jesus in the exquisite hymn attributed to St. Ita, b. 470, d. 580, A.D.)

Ἰρεαλ, -ῥε, a., low; ὄρ Ἰρεαλ, in a low voice, privately.

Ἰρῖμῖμ, -υῖαῦ, v. tr. and intr., I lower, stoop; descend.

- Láighe, -aige, a., affable.
 Laitte, gs id., npl. -í, m., latch; *Dáin fé an
 laitte de'n doimh,* he unlatched the door.
 Lapaí, gs. -rriac, npl. -rriaca, f., flame, flash;
Dí lapaí i rúilib an gáruí, there was a
 light in the boy's eyes; *Le luas lapaí,*
 quick as a flash.
 Lapaím, -ao, v. tr., I whip, lash: *Laps leir,* he
 darted off
 Leann, -a, -ca, f or m, ale.
 Leatáim, -ao, v. tr., I spread.
 Leat-luige, gsf. id., m., act of leaning.
 Leiceann (leic-cean), -inn, npl id., one side
 of the face, cheek (this word replaces leaca
 in C.)
 Léine, (gs id., npl -nceaca), f, shirt.
 Leirge, gs. id., f, laziness, reluctance; *Dí leirge
 oirca,* they were loath
 Leirte, gsf. id. (also -an), f., stirabout.
 Lochac, -aige, a, abounding in lakes.
 Lócmann, -ainn, npl id., lamp, light; *i Lócmann
 na teineas,* in the glow of the fire, in the
 firelight
 Luarzagó, -zca, m, act of waving, shaking.
 Lúib, -úibe, -a, f, a loop; *Dí an gáuar i n-a
 lúib,* the dog was coiled up.
 Luigim, -ge, v. intr, I lie; I alight; *Luigeann
 re le náruí,* it is natural, it stands to
 reason
 Luingsear, -zir, npl id. and -zreaca, m., fleet,
 shipping
 Luirne, gs id., npl. -eaca, f., blush, flush,
 bright colour
 Lúrabóg. Lúrabóg, a well-known children's
 game, so-called from the first words of the
 nonsense-rhyme used in playing it.

 Maáaire, gs. id, -í, m., plain
 Maáctnam, -am, m., act of thinking, pondering.
 Maáve (gs. id., npl -í, m.) mána, an oar.
 Maáruí le, prep. phr., with regard to, as for.
 Maáceáimhar, -air (pron. maáeamhar), m., for-
 giveness.
 Maátiar, -iar, m., Matthias.
 Maáitím, -ceam, v. tr., I forgive (ro)

- maíalí**, gs. id., f., "Molly."
maíraí, -aí, npl. id., m., a boy, a male child.
mám, -áime, -áimeaca, f., (also -áma, npl. id., m.), the cup-like hollow in a mountain-side or between two mountains ("an cnoc 'r an zleann, an mám.")
mama, gs. id., f., "Mamma."
maoin, -e, f., wealth, property.
maol, -oile, a., bald.
maibéa, gsf. id., a., dead; i n-am maibéa na hoiré, in the dead of night.
maimair, -air, npl. id., m., marble.
meangadó záime, m., a smile.
méar, -éir, npl. id., -anna, -aca, m., finger; mian mo méar, the mark of my fingers; níor bain sí méar dá ríom, she did not halt.
méiréac, -lize, -a, f., bleating, act of bleating; as méiréiz (méiréac in s. l.), bleating.
méiréac, -mize, a., cheerful, joyous.
méir, -e, m. and f., bulk, size, quantity; ó méir, however much.
méirín, gs. id., npl. -í, m., foxglove (*digitalis purpurea*).
míar, méire, -a, f., dish.
míniúim, -iúadó, v. tr., I explain.
míniúadó, -izte, m., act of explaining.
míol (gs. míl, npl. -íola, -íolta, m) epíonna, woodlouse, slater (*oniscus asellus*).
míon-úeam, -a, -anna, m., a little group.
míon-úaine, gs. id., npl. -úaine, m., small person, little one; míon-úaine . . . na coille, the little ones of the wood, the small inhabitants of the wood.
míonn, -a, npl. id., m., diadem.
míonnuíim, -uadó, v. tr. and intr., I swear, vow.
moí, -oíce, a., early; used as noun in phr. ó moí na maíone, from early morning.
móir (= mó plus ve), the more; ní móir, none the more, none the likelier.
monabair, -air, m., murmur, plaint.
mothuadó, -uizte, m., act of perceiving, feeling; perception.

μύρ, -ύη, npl. id., m., shower.
 μυνίσε, gs. id., npl. -εί, f., necklace.
 μύμηναδ, -μίζε, a., darling.
 μullaδ, -αίξ, npl., -αίξε and -αδα, m., top,
 head; μullaδ Δ έείτε, on top of each
 other.

νάούρτα, gsf. id., a., kindly.
 ναιζίν, gs. id., npl. -ί, m., noggin, mug.
 νεαο, gs. νεησε, npl. νεαοηαδα, f. (also νεηο.
 ηηο, npl. id. and -αδα, m.), nest.
 νεαοηιζήμ, -ηζαδ, v. intr., I nestle.
 νέαι, -είη, npl. -έαιητα, m., a "wink" of
 sleep; ηίση έοηαι ηί νέαι, she did not
 sleep a wink.
 νεαήδα, gsf. id., a., heavenly.
 νεαή-ζηάταδ, -αίξε, a., unusual.
 ηιαήμαδ, -αίξε, a., brilliant, glittering.
 ηιζεαδάν, -άη, m., act of washing.
 ηί μέ (= ηί ηεαοαη μέ?), I don't know.
 ηοέηιζεηε, gsf. id., a., stripped, naked
 ηό τε (= ηό ηιζεηε?) in such phrases as ηό
 τε ηαδ ηαάηηζ ηηδ ηοηηε ηεο, why did
 you not come sooner?
 ηηιζε (with ζο), adv., until; ζο ηηιζε ηεο, up
 to this, so far.

Οηόεαδ, -οηό, m., tragic fate.
 Οηζεαηα, gsf. id., youngish, young-looking.
 Οηα (gs. id., npl. -ί, f.) Οέηόεαηηαδ, Extreme
 Uction.
 Οηαζάη, -άη, npl. id., m., wail.
 Οηε, gs. ηηε. npl. id., m., evil, spite; ηε κοηη
 ηηε αη, through sheer spite against.
 Οηηο, gs. ηηηηο, npl. id., m., religious order,
 friars, clergy; ηαδ ηαηηηιζεαηηη οηηο ηά
 Δηηηεαηη, who frequents neither clergy nor
 Mass.
 Οηηαδ (ήροη. εη-ηαδ), -αηό, npl. -αδ, -αηόε
 -αηηεαδ, sign.
 Οηηαδ, -αίξ, -αίξε, m., inch.

παηηηεηηεαδτ, -α, f., act of praying
 ράηητε, gs. id., npl. -ί, m, a child; ράηητε ηηη,
 a male child.

- Ῥάηλῦρ, -ύηρ, npl. id, m., parlour.
 Ῥαταίη, gs. id., npl. -ί, m, a tender young living thing, a plump young child
 Ῥεαίηρα, -η, npl. -αίη, f., person, body.
 Ῥεῖζι, gs. id., f., "Peggy."
 Ῥεῖη, gs. id., npl. -ί, m., pair, couple, two; ἰ n-α βρεῖη ἰ ἰ n-α βρεῖη, by twos.
 Ῥικτιύη (Ῥρον. pec-τύη), -η, -ί, m., picture.
 Ῥίοβ, -ίβη, -α, f., windpipe, throat.
 Ῥιοβαίη να ζῆιοραῖζε (the "piper of the embers"), a fanciful name for the cricket (*gryllus domesticus*), properly, ἐμιοαίη, gs. id., m., in this district (also ἐμιοζαῖ, ζῆιολλαῖ, etc.)
 Ῥλαίη, gs. id., m., the bare scalp of the head; ζο Ῥαῖδ Ῥλαίη ἰηητι, that she was bald.
 Ῥλόο, -όο, -α, m., a group, a crowd.
 Ῥλυο, -η, -ί, f., blanket.
 Ῥρέαῖαη, -αῖ, v. tr., I nip, pinch; Ῥρέαῖαη λειρ ἄη ὄφιαῖτ ἔύ, you'll be "perished" with the cold.
 Ῥρέαῖάν να ζεαῖη, the Hen-Harrier or (so-called) "Kite" (*circus cyaneus*).
 Ῥυῖηηη, gs. id., npl. -ί, m, point; ἄη ἄη ὄφιαῖτ ῆη, at that moment.
- Ῥαῖηηαῖ, -ηῖη, f., common female fern (*aspidium filix femina*).
 Ῥιοῖαῖ, -ῖηη, m., act of composing, inventing (a story, poem, etc.)
 Ῥῖηηαῖ, -α, f., act of running, racing.
 Ῥο, gs. ῆηη, npl. id., m., a wrinkle; ῆηη ἰ n-α ἔαῖαη, wrinkles in his face.
 Ῥοῖαῖ, -ῖηη, act of tearing, etc.; ἄζ ῆοῖαῖ λειρ, "tearing away," running wild.
 Ῥοῖ, gs. ῆηη and -α, npl. id., m., promontory
 Ῥό-ῖηηαῖ, -αῖη, a, too handsome.
 Ῥό-υαῖηηαῖ, -ηῖη, a., too proud.
- Ῥαῖηηαῖ, -ῖηη, npl. id. and -οί, f., arrow
 Ῥαῖηη, -ῖηη, v. tr., I thrust, stick.
 Ῥαῖηη, gs. id., a., thrust, stuck.
 Ῥαῖηη, in constr. ῖηηαῖ ζαῖηηη, sufficiently grand.

- Σάμιαι, -ῖαι, -ῖαια, f., likeness, similitude, comparison.
- Σεαῖτ, num., seven; ῥεαῖτ μό, seven times greater.
- Σεανουρ, -ουρ, m., act of telling stories, chatting.
- Σεανρ (Eng. "chance"), chance.
- Σεαν-ῥζαιρτ, -ε, npl. id., f., a hearty shout, burst (ζάιρτε, of laughter).
- Σεῖλιμοε, gs. id., npl. -ί, m., a snail.
- Σειρβίρεαδ, -ρῖζ, npl. id., m., servant.
- Σεῖρ, -ε, npl. id., f., strain (of music), sweetness; ἰ ρεῖρ ἐομφαῖο, in earnest conversation.
- Σεου, -οιο and -οιοε, npl. id. and -α, m. and f., a jewel, a valuable.
- 'Σέρ'ο (=ἰρ ἐρσο), "it is what," as in 'ρέρ'ο ουβαιρτ αν ραζαιρτ, "it is what" the priest said, what the priest said was.
- Σζάιτε, gs. id., npl. -ί, f., shadow, haze; ῥζάιτε ρολυρ, nimbus.
- Σζαιρτεαδ, -τε, m., (in text), act of shedding, radiating, shining (of light).
- Σζαιρτιμ, -τεαδ, v. tr., and intr. I squirt, etc., ῥζαιρτ αν ραζαιρτ αζ ζάιρτιοε, the priest burst out laughing.
- Σζάια, gs. id., npl. -ί, m., dish. vessel.
- Σζαλλαδ, -λα, m., act of blazing, shining brightly and warming (of the sun).
- Σζάτ, -α, m., fear, fright.
- Σζαδαμ, -αῖμ, -αῖτε, m., span (genly. of time, but also of space); ῥζαιτε, at times, sometimes.
- Σζάζαν, -άν, npl. id., m., looking-glass.
- Σζιορμαδ, -ρτα, m., act of gliding, skimming.
- Σζιύμαδ, -ρτα, m., act of scouring.
- Σζοιρτεαδ, -τε, m., a split, a cleft.
- Σζόλαιμ, -αδ, v. tr., I scour.
- Σζουαδαδ, -δαδ, m., act of sweeping, etc., ῥζουαδαδ λειρ αμαδ, to be off out with himself.
- Σζουαδαιμ, -δαδ, v. tr. and intr, I sweep; ῥζουαδ λεατ, be off!
- Σζυρμαδ, -αῖζ, npl. id., m, a lad
- Σζιλεαδ, -τε, m., act of dropping, oozing; αζ ριλεαδ λειρ αν ζελοαμ, flowing down and over the stones.

- Σίνισ, -νεσθ, v. tr., I stretch; ῥίνεσθ ἄη λεισ
 ἄη τελλαιζῖ i, she was "stretched" (i.e.
 she fell) on the hearthstone
 Σιοζάν, -άιν, npl. id., m., ant (*formica*).
 Σιορζαθ, -ζτσ, m., act of dropping, shedding;
 ἄζ ριορζαθ κάιντε, chatting, chatter-
 ing.
 Σιυβαλ (-αιλ, m.) λαε, in phr. ι το ριυβαλ λαε,
 in your day's walk.
 Σλαετ, -αιετ, and -α, m, comeliness, good
 appearance.
 Σιννεάν, -άιν, npl. id., m., shoulder, shoulder-
 blade.
 Σμέιυεσθ, -υτε, m., act of winking; τε ρμέιυ-
 εσθ το ρύλ, while you'd be winking.
 Σμιυ, -ε, -ί, f., a syllable, a word; ζαν ρμιυ
 αιρτι, without a word.
 Σμιζεσθ (-ιυ, m.) ζάιμε, a smile.
 Σορ, -α, m., cessation; νί ρορ υόιυ, they do not
 rest.
 Σπαρπαθ, -ρτα, m., act of beating, bursting forth;
 ἄη ζηιαν ἄζ ρπαρπαθ, the sun shining
 brightly.
 Σπάρ, -άιρ, m., interval of time, respite.
 Σρηαιοθ, gs. id., f., "spree," game, play (the
 common word in the district for plays and
 games of all sorts).
 Σρηιανσθ, -ντα, m., act of snoring.
 Σρηιτεάν, -άιν, npl. id., m., streamlet.
 Σταικ, -ε, -εαννα, f., "stack"; ι η-α ρεαραμ . .
 ι η-α ρταικ, "standing like a stack," i.e.
 stiff and awkward.
 Στοκάε, -αιζ, npl. id., m., a lad; ρτόικιν, gs. id.,
 m., a little lad.
 Στοιμεσμαιλ, -αμλα, a., stormy.
 Στραιηρέαμα, gs. id., npl. -άι, m., a stranger.
 Στροίκεσθ, -εττε, m., act of tearing.
 Στυαικ, -ε, -εαννα, f., pinnacle.
 Σύζμαθ, -αητα, m., act of playing, disporting;
 ἄζ ρύζμαθ υι ρέιν, playing.
 Σύιλ, -ε, npl. id., f., eye; α λαετ-ρύιλ, her single
 eye (see s.v. α); ἄζ κυη να ρύλ τρη, staring
 fixedly at.
 Ταα, indecl., m., a point of time; βλιαύαιη ἄρ
 ταα ριν, that time twelvemonths.

Ταίμιν, gs. id., m., little Tom, "Tomeen;" the τ is the t of English "Tom" (cf. ταε, the τ of which is also the t of English).

Ταίρτεατ, -τιτ, npl. id., journey, travel; act of journeying, traversing.

Ταίτιζιμ, -ζε, v. tr., I practise, frequent.

Ταλαίμ, gs. -μάν and -αίμ, npl. -λιτα, f. and m., land.

Ταουαδ (ῤρου ταουαδ), -αίζε, α., hot-tempered.

Ταρ έ (elsewhere, αμ έ, νάρ έ), inasmuch as, for the reason that; ταρ έ ní μαιῖ δον έαιμντ ας ταίμιν ζο ρόιλλ, inasmuch as Tomeen was not yet able to talk.

Ταρ 'είρε (=ταρ α έίριῖ), after.

Τάρητάιλ, -άλο, f., act of saving, preserving.

Τάρηταιζιμ, -υζαῖ, v. tr., I save, preserve.

Ταοῖ, -οιῖε and -οιῖ, npl. -α, f. and m., side; ταοῖ τῖρε, countryside.

Ταοβυιζιμ, -υζαῖ, v. tr. and intr., I approach.

Τεαῖ αν ρόβαιλ, m., the church, the "chapel."

Τεαῖταιρε, gs. id., npl. -ί, m., messenger.

Τεάλυιζιμ, -υζαῖ, v. intr., I "steal," move stealthily.

Τεανν, -ειμνε, and -τα, m., strain, violence; λε τεανν ραιτσίρ, with excess of fear, in sheer fright

Τεανναίμ, -αῖ, v. tr. and intr., I draw, strain.

Τεανντα, gs. id., npl. -ί, m., strait, difficulty, fix.

Τεαμα υαιτ (also τεανναμ υαιτ, τεαλλα υαιτ, ταρμα υαιτ), come on.

Τέιτεαῖ, -έτε, m., act of warming.

Τιαρ αουαίῖ (sic. in Connemara, rather than τιαρ-ό-τuaiῖ or τιαρ-τuaiῖ), north-west.

Τιμπιρτε, gs. id., npl. -ί, f., disaster.

Τιούλααίμ, -αῖ, v. tr., I offer, bestow.

Τιομάνιμ, -άιντ, v. tr. and intr., I drive; έιομάν τσιρτ θεαζ ουῖ ανθεαρ, a small dark body approached from the south.

Τηύτάν, -άιν, m., hope, expectancy; β'ῤαῖα ῖι ας τηύτάν leo, she had been long coveting them.

Τοῖτ, -α, npl. id. -αί and -αννα, m., stoppage of speech (on account of emotion); ῖι τοῖτ ι n-α ζλόρι, his voice shook.

Τόζάιλ, -άλα, f., act of raising; ας τόζάιλ να háιτε ταρ έίρ αν ῤμιαρτα, clearing away the table after breakfast.

- τός, dialect. for τός.
 τοιρῶμιμ, -ιητ, and -θεαητ, v. tr., I offer.
 τοιρῆμιμ, -ε, f, drowsiness, heaviness, (of slumber); τοιρῆμιμ ρυαίν, a deep slumber.
 τοιητ, -ε, -εαηνα, f., bulk, object.
 τομάριμ, τομάρ, τομάρι, v. intr, I guess.
 τομάρ, -αιρ, npl. id. and -αιρεαηνα, m., a riddle.
 τορμάν, -άιν, npl id., m, noise.
 τορμίζιμ, -υζαῦ, -αιζε, v. tr. and intr, I commence; τορμίζ [ρέ] αιρ, he commenced.
 τραοῦαῦ, -ῆτα, m., weariness, act of growing weak.
 τράτ, -α, npl. id. and -αηνα, m., time, season; ὅι . . . αἰετ τράτ, she had . . . once upon a time; τράτ ὡά ραοζατ, at one period of his life.
 τράταμαἰτ, -ἠτα, a, timely.
 τράτῆνόηα (*pron.* locally τράτῆτόηα), gs. id., npl. -ητα, and -ι, m., evening; τράτῆνόηιη, dim., late evening.
 τρεαῦαῦ, -ῆτα, m., act of ploughing (figuratively of traversing the deep)
 τρεαῦαη-μόμ, -όηηε, a., mighty, swelling (of billows).
 τρῆο ρῆορ, adv. phr., right through, from beginning to end.
 τρῆορῆταῆ, -αιζε, a., ringleted, clustering (of hair).
 τρῆτεαἠ, -ῆιμ, -ῆι, m., a fit; ι οτρῆτεῖῖδ ζάηηε, in fits of laughter.
 τρῆυαζάη, -άιν, npl. id., m., a wretch, an unhappy person, a *misérable*.
 τυαηητ, -ε, npl. -εαῆα, and -εαηνα, f., a report a loud fall.
 τυαηηζαἠη, -αηα, f., act of beating, smiting
 τυαηητε, gs. id., f, mischief, misfortune.
 τυζαἠημ: among its idiomatic uses note τυζ ρῆ οη ορραρ αηαῆ αιρ ρῆἠη, he went out on the door; τυζ ρῆ τεαῆ οη τρῆαζαηητ ροβαἠτ οἠ ρῆἠη, she reached the parish priest's house (οο is in use in this construction, though οη is commoner),
 τυηρεαηαῆ. -αιζε, a., intelligent, sagacious, discerning.

Τυήλινγιμ, τυήλινζ. v. intr., I descend.

Τύιρζε, comp. and superl., sooner; in phr.
 έομ τύιρζε αζυρ, as soon as (apparently a
 confusion of ní τύιρζε 'νά and έομ λυαέ
 αζυρ)

Τάλάν, -άιν, npl. id., m., kettle.

υαιρ, -ε, -εαντα, f., hour, time; weather.

υατμίαρ, -αιμε, a., fearful, terrible.

υέτ, -α, npl. id., m., bosom: αρ υέτ (with gen.
 of noun and ζο with verb), on account of, in
 virtue of.

υόαέτ, -α, -αηνα, f., will, bequest; εόζαίμ λυ
 ηυόαέτ, I declare, I protest.

ύοαν, dialect for ύο, demons. a., yonder.

υήμλυζαό, -υιζτε, m., act of bowing.

υηλδρία, gs. id., m., faculty of speech

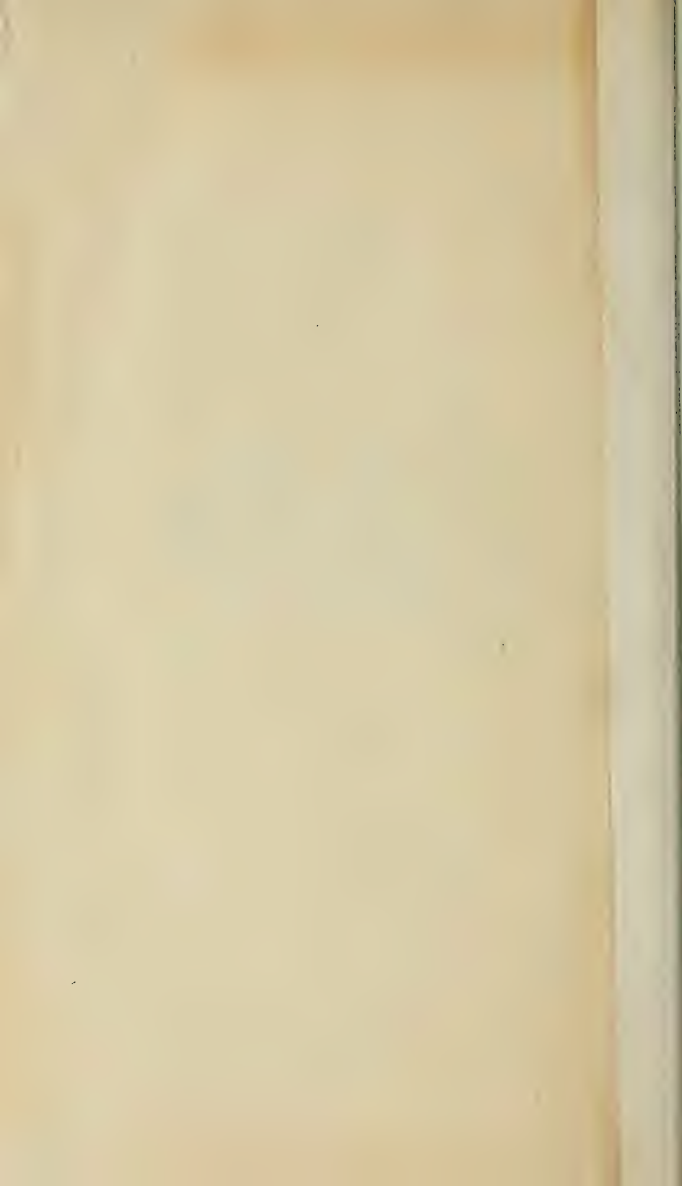
υηρημαό, -αιζε, a., reverent.

·A·CRÍOC·

Ar na chur igeló do Mhuinntir
Lochlainn, Murchadha a's Beóláin, Tta,
Ath Cliath.

PB
1399
P43I6

Pearse, Padraic
Íosagán

